
LA NOSTRA TERRA

REVISTA MENSUAL DE LITERATURA, ART I CIÈNCIES

LA DIPUTACIÓ PROVINCIAL I EL CENTENARI DE LA RENAIXENÇA

Amb motiu de celebrar-se aquest any el primer centenari de la Renaixença catalana, a la qual tant contribuí Mallorca per mediació de les seves més nobles valors espirituals, com ja diguérem i tractàrem en el nostre darrer número extraordinari, la Diputació Provincial de Balears, en una de les seves darreres reunions, prengué un acord altament laudable i que segurament ha d'ésser de transcendència per a la nostra reintegració regional.

L'acord al qual ens referim comprèn l'edició antològica de les millors produccions literàries dels nostres poetes i prosistes—una bella mostra espiritual de les valors més pures de Mallorca—, i la seva profusa difusió entre les escoles i centres culturals, a fi que el coneixement de la matèria s'escampi arreu i sigui sobre la terra verge de cultiu com una roada fecundant.

S'ha de convenir que a l'acció política, suara iniciada a Mallorca, en el sentit de recobrar en part la seva perduda autonomia, ha de precedir, si es vol l'èxit, la intensa preparació espiritual del nostre poble, sense la qual no es pot tenir un ideal perfecte, ni el fort estimulants motriu que la mogui i l'empenyi amb l'energia necessària. I és per això que l'acord pres per la Diputació compta amb

tota la nostra simpatia i, si possible fos, amb la nostra ajuda i col·laboració desinteressades.

No volem dir, amb el que resta esmentat, que hagi estat descuidada fins ara aquesta labor de difusió espiritual a Mallorca, ni que la seva necessitat se'ns hagi fet ara avinent. Fa molt temps que pensam així, i la prova d'això és la mateixa publicació de LA NOSTRA TERRA i les campanyes ininterrompudes de l'“Associació per la Cultura de Mallorca”, i altres mitjans i sistemes de propagació emprats, a costa de mil desvetllaments i sacrificis.

Però totes aquestes activitats citades—que no som precisament nosaltres els cridats a qualificar—, i que han ocupat sempre els nostres afanys i han omplert els nostres anhels de superació, no basten encara, ni ens bastam nosaltres a nosaltres mateixos, per a conseguir la completa preparació espiritual de Mallorca, amb la qual s'ha de reivindicar i fer gran dins la seva pròpia grandesa i sublimitat.

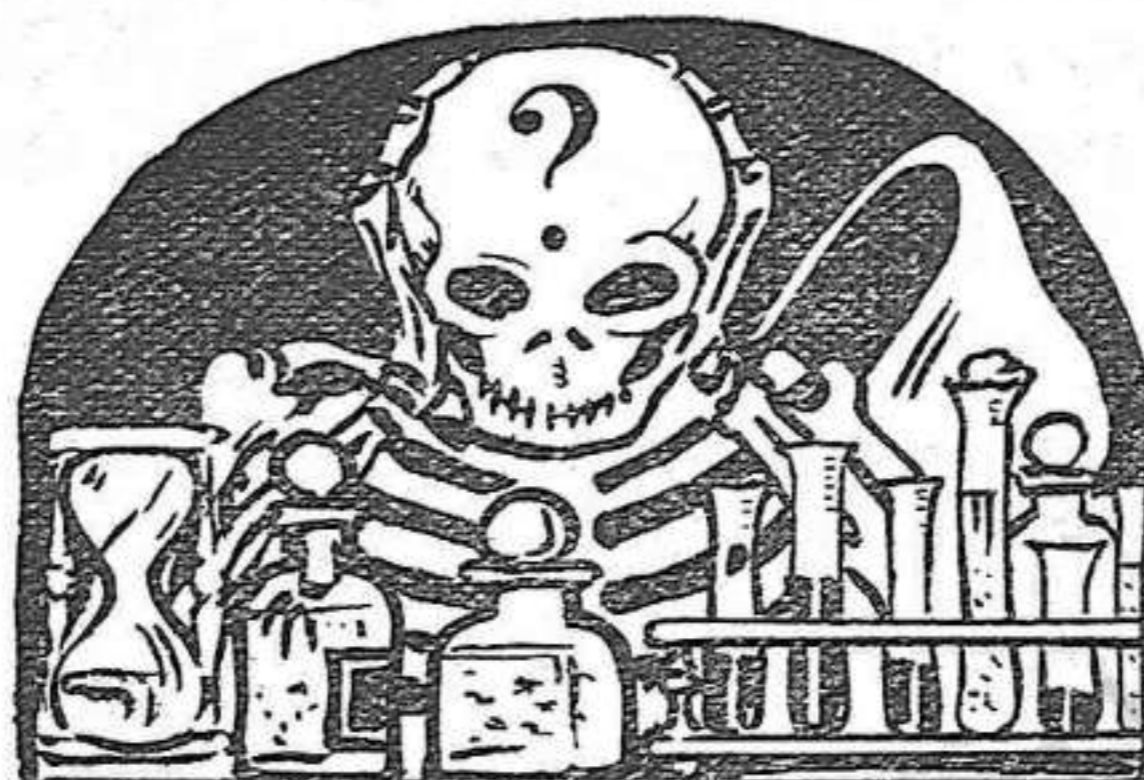
L'edició antològica acordada per la Diputació serà, sens dubte, el millor vehicle que amb aquesta càrrega aurífica haurà circulat fins a hores d'ara pel nostre terrer pairal, i la seva bona sement no s'ha de torbar gaire a fructificar esponerosament.

Precisa, però, que per a obtenir el fruit abundant que s'espera d'aquesta antologia, la tria de la llevor i el seu escampament en els solcs oberts es faci amb tota cura i esment, posant-hi els cinc sentits i tot un esperit de refinament. La mateixa Diputació, que ha tengut una idea tan encertada, s'hauria de fer càrrec del que deim sols a títol de millorament del projecte, a fi d'obtenir, en la selecció dels treballs a inserir en la publicació que es proposa, un encert insuperable, i que l'obra resultant fos digna de l'acord pres i neta de tota impuresa, que no desdigni de la noble causa que la impelleix i la llança al camp de la cultura.

I en aquesta antologia, la publicació de la qual restarà com fita augusta en la celebració d'aquest primer centenari de la Renaixença, no s'han de limitar els treballs, al nostre entendre, als vuit-centistes mallorquins, sinó que, per ésser com convé a l'històric moment actual, ha de comprendre tots els millors autors des dels cent anys ençà.

A la nostra creuada, iniciada de temps, pel recobriment espiritual de Mallorca, acaba d'entrar-hi, habillada amb àuria vestimenta, la nostra Diputació Provincial. Braços oberts, esperàvem la seva arribada, i braços oberts, rebrem també tots aquells que vulguin allistar-s'hi amb un batec amorós al cor.

**AL
CAIRE**

**DE LA
VIDA**

IL·LUSTRACIONS DE JOSEP COSTA (PICAROL)

AQUELL dia, la Mort es proposà fer això que els homes en diuen una “obra d’art”.

Es tractava d’un jove ben plantat i sà, molt conegut a la població, i és clar que les coses havien de fer-se bé. A més d’això, la família era rica; tenia un parell de possessions; duia cotxe; i d’interessos, lloguers i censals en treia una bona grapada de diners. Podia, doncs, molt bé permetre’s el luxe d’una bona i llarga malaltia.

Perquè no és cap secret: la Mort també té això que en diuen el *savoir faire*. Avui no és ja com abans que, amb un cop de dalla, estava tot arreglat. Avui, no. La Ciència ha progressat molt; el sentit crític, també; i quan la Mort treballa, està molt sovint rodejada de gent que hi entèn i que segueix amb tota atenció, apreciànt en el que val, la traça, l’elegància i l’enginy d’una mort científica.

—Vaig a fer una cosa ben feta—es digué la Mort—. Naturalment, li posaré traspàs de “primera”. La família ho pot pagar ben bé.

Perquè hi ha traspàsos de “primera”, de “segona” i de “tercera”, com hi ha enterraments d’aquestes tres categories. Les agències funeràries tenen a disposició dels homes—anava a dir, dels parroquians—enterraments d’aquestes tres classes i, quan un mor, els que queden escullen el més escaient. No és, doncs, estrany que la Mort faci també el mateix; sols que és ella la que escull.

Les malalties pels traspàsos de primera són admirables. Tenen

noms estranys i necessiten remeis també estranys, amb preus encara més estranys, per poder-se mostrar amb tota la seva magnificència i llargària.

Van rodejades d'anàlisis complicadíssims, de vacunes precioses i de raigs ultra-grocs, ultra-blaus o ultra-color de xocolata. Van rodejades també de metges eminents, grans savis, que escriuen moltes obres de literatura medicinal o de medicina literària, que donen conferències de tot: socials, polítiques, històriques; i que, de tant que saben, àdhuc saben medicina.

És clar que el luxe és car, i aquestes malalties enlluernadores, tan temptadores, no són per a un qualsevol; estan acaparades per la plutocràcia.

Per a la classe mitjana, queden les malalties de segona. No és que estiguin del tot malament; tenen bona presentació, però són més senzilles. Són indicadíssimes per a tots aquells que s'han de guanyar la vida, això és, que no tenen diners, ni poden perdre gaire temps per morir-se. Ja n'hi ha prou que a un li prenguin el pols, li mirin la llengua; quatre medicines, una consulta i l'assumpte és ja cosa de la Funerària.

No cal parlar de les de tercera. Per als pobres, ni malalties queden; es mor sense saber de què, ni per què.

Aquell dia—com ja he dit—la Mort volia fer una cosa ben feta, ben presentada.

—Li donaré una malaltia bastant usual, però ben duita. Per a un jove sà—continuà—tal vegada el millor serà un bon tifus.

I allà, a les misterioses regions situades dins de la quarta dimensió, la Mort deixà la dalla al paraigüer i començà a fullejar les obres de Powatzk, de Gilbert, d'Anderson i altres tractadistes il·lustres.

—Serà bo que ho torni a llegir. No fassem qualque disbarat.

Ja era ben entrada la nit, quan la Mort tancà els llibres, mirà el rellotge—un magnífic rellotge d'arena, un "Longines" dins la seva classe—, badallà, va fer un estirament i, aixecant-se de la cadira, es digué:

—Vaig a fer un parell de visites.

Agafà la dalla i, amb un moviment misteriós, passà de sobte des de la quarta dimensió al nostre humil espai de les tres dimensions, és a dir, que passà al nostre món.

Tornà vers el migdia; va treure un paquetet de davall el sudari i ho posà damunt la taula. Després, amb unes bones sabati-

lles i una pipa d'os a la boca, s'assegué per donar un cop d'ull al diari. Com entesa en aquestes coses, anava llegint per damunt el que l'interessava: "Societat de les Nacions", "Conferència de Ginebra", "La Guerra a la Xina", "El Desarmament", "Obituari"...

Després, prenent el boliquet, sortí de l'habitació; passà per grans sales, corredors, pujà escales, en davallà d'altres—el palau de la Mort és tan gran com tots els cementeris del món junts—; per fi, arribà al laboratori, a les parets del qual hi havia les estufes dels cultius. Era una habitació més gran que la més gran catedral del món. Tots els microbis existents hi són, ordenats, classificats a la perfecció: és l'exèrcit de la Mort.

Ella, la Mort, mirà un catàleg, gros com una enciclopèdia, on hi ha tots els microbis que han descobert els homes i tots aquells que encara no han descobert. Cercà un nom, mirà un número i va anar directament a una estufa que obrí. Amb el dit, va seguir una renglera de cultius i prengué un tub d'assaig. Damunt deia: "Bacil tífic d'Eberth. 1880".

Tancà l'armari. Va mirar el tub a contrallum i va fer un somriure de satisfacció. Eren uns microbis grassos, robusts, de pura sang; el millor que un pot imaginar en bacteriologia. Pasturaven satisfets dins un brou riquíssim que pareixia xampany. Eren, dins la bacteriologia, exemplars tan escollits i de luxe com ho són les gallines "Leghorn" dins l'avi-cultura.

La Mort s'assegué, va desembolicar el paquet que havia duit i que estava ple d'ostres, d'ostres fresques, criades als raigs ultravioletes. La Mort les havia escollit així per evitar infeccions de segona o tercera classe. Si no estiguessin esterilitzades, ¿qui podria assegurar que no tinguessin microbis de tifus, d'un tifus qualsevol, microbis agafats a qualsevol bassa; d'origen baix, microbis ignorants i febles?

La Mort mirà fixament el tub d'assaig. Estava parlant. Mai no ho haguera conegut cap de nosaltres que estava parlant; però, sí, parlava; però parlava el llenguatge microbià, amb una veu baixa, infinitament baixa, adequada a les orelles dels microbis, i les paraules que sortien de la seva boca eren paraules de menys d'una centèsima de mil·límetre de llargària. Si els filòlegs un dia es decideixen a estudiar la llengua microbiana hi han de trobar coses interessantíssimes. És clar que haurà d'ésser estudiada amb microscopi, ja que tot el llenguatge microbià, amb tota la gramàtica i lèxic, cabria molt bé dins un punt d'una de les nostres *is*.

Si haguéssim pogut escoltar el que la Mort deia, hauríem sentit que s'adreçava als microbis com ho faria un general als seus soldats.

—Microbis d'Eberth—deia—, microbis invictes: Necessit de vosaltres. No es tracta avui solament de matar un home. Això ja sé que és una tasca ben senzilla; teniu toxines per això i molt més. Avui es tracta de fer un treball ben presentat. Hem de trobar metges eminents al capçal del llit i així és necessari que treballeu d'una manera clàssica, d'acord en tot amb l'opinió dels grans tractadistes. Que no puguin dir mai que sou microbis ignorants i que no sabeu medicina, tant com el primer dels metges.

La Mort seguí el seu discurs; eren ja les darreres instruccions que podríem dir d'estratègia; tot empedrat de paraules tècniques, incomprendibles per a nosaltres o compreses malament, que ve a ésser el mateix: astènia, anorèxia, exantema, perforació, balneoteràpia i moltes coses més acabades en "tènia" o en "teràpia".

Amb tota atenció, després, va obrir les ostres una per una, sense fer-los mal i, amb una barreta de vidre, desinfectada cuidadosament, va deixar caure una gota de cultiu dins de cada ostra.

* * *

El *jazz-band* omplia la sala del "*The howling Negro's*", amb les notes del *shimmy*: *You're the kernel of my happy heart*. Un

banjó es queixava enganxosament amb petits sospirs; però el xilofon, com si no s'hagués adonat d'aquest patiment, deixava caure un broll sonor de petites bolles de fusta, que, alegres i optimistes, semblaven córrer per terra, tremoloses, quelcom espantades pel saxofon que deixava sortir de tant en quant serps de melodia que, serpentejant amb estranyes contorsions, arrufant-se i estirant-se ràpidament, corrien per la sala per ficar-se després altra vegada per la boca de l'instrument.

Aleshores, el cornetí, com si s'hagués tornat foll, pegava un crit agut ràpid com una llança que, en topar contra el coure dels platerets, feia sortir tot un esbart d'ocells de llauna, vibrants i espantats, que per un moment omplien la sala i tallaven, amb cop sec, totes les conversacions, les darreres paraules de les quals fugien per les finestres o es ficaven sota la taula.

El lector podria tal vegada demanar-me per què l'he duit aquí. ¿Què hi hem de fer a un *dancing*? És ben senzill: aquí hi ha l'home de les ostres. Allà, en aquella tauleta, amb una colla d'a-

mics, està satisfet de la vida. Mira: el plat està buit. Ja s'ha menjat totes les ostres. Ja estam llests; ja ens en podem anar. Les ostres estan menjades; n'estam segurs perquè ho hem vist. Així estam tranquils que el conte pot continuar; sense aquesta seguretat, correríem sempre el perill de començar a escriure pàgines i pàgines... i res: el protagonista seguiria tan sà com un gra d'all. Aleshores, després d'haver-hi perdut el temps, resultaria que les ostres no se les va menjar ell, sinó un altre parroquià, un poeta "im-

mortal". Així la Mort quedaria amb un pam de boca i nosaltres sense poder seguir escrivint el conte.

Però, no; les coses marxen. Dues setmanes després, tothom ho deia per la població:

—¿Saps qui està molt malalt? En Joan de Castellsoliu, del carrer Major. ¡I ben malament que està ell!

Era ver. En Joan de Castellsoliu—que aquest és el nom de l'home de les ostres—estava malalt. Es sentí malament: mal-de-cap i febre. Varen anar a cercar el metge.

—Què és, doctor?—li demanaren.

El doctor pensà en les vuit-centes malalties que comencen amb mal-de-cap i febre i va prendre posicions.

—Demà veurem; regularment serà una mica d'infecció, tal vegada gripal.

A l'endemà, hi havia més febre.

Tres dies després, el comodí estava ja ple d'ampolletes, capses, copes, culleres...

Al cap de vuit dies, havien arribat les primeres complicacions. Eren tres complicacions; totes tres duien ulleres, parlaven en to greu i, rodejant el llit, es miraven el malalt: eren els tres metges

de més anomenada de la ciutat. Cada un d'ells tenia malalties pròpies per a ús exclusiu de la seva clientela, i teories també pròpies.

Sortiren de la cambra. A la saleta immediata, van tenir la consulta.

El metge de capçalera, amb un gràfic a la mà, va prendre la paraula. Els altres tres escoltaven indiferents.

—Observada la corba, no cal dubtar—els altres tres mogueren el cap en senyal de dubte—: febre vespral, nou dècimes diàries d'augment. Estam evidentment a la fi del primer septenari d'un cas de tifus. El gràfic és perfecte; es tracta d'un cas tipus. No manca tampoc l'abatiment, l'astènia, l'anorèxia, el ventre dolorit i dur. La reacció Bersiekow ha estat positiva. És un cas clàssic; bellíssim.

—Sí, és un cas interessant, però en altre sentit—digué el més jove dels metges—; es tracta d'un cas de grip. L'eminent assagista, autor dramàtic, filòsof i glòria de la Medicina, el Dr. Paluixell, insigne autor de l'obra: "El sexe és una degeneració sexual", ens ha demostrat ja que la grip es presenta moltes vegades amb les apariències més diverses. Aquí estam davant un cas típic. ¿Que el bacil és d'Eberth? ¿I què? ¿Que hi ha febre vespral? Enhorabona. ¿Que tots els símptomes són de tifus? Molt bé: És grip, grip i no més que grip. Amb un proverbi castellà us donaré la meva opinió: *Te conozco bacalao, aunque vengas "disfrazao"*.

Els altres dos no hi estigueren conformes. L'un digué que sí, que era un tifus, però un tifus neuròtic. L'altre, que el tifus era un accident secundari: la causa era una hipoleucocitosi.

Una hora més tard, estaven tots conformes; es tractava d'un tifus neuro-gripal, causat per una hipoleucocitosi de caràcter greu. I van prescriure una medicació apropiada.

Era un cas bellíssim; els metges estaven entusiasmats. S'anaven a provar les medicines més estranyes, l'última paraula. Segurament, vindrien les complicacions més curioses.

Dins el cos del malalt, els bacils d'Eberth treballaven de debò en la fabricació de toxines: toxines de Chantemesse, de Vincent, de Werner, de Mareschi. Totes les que es troben als llibres; els microbis eren il·lustrats.

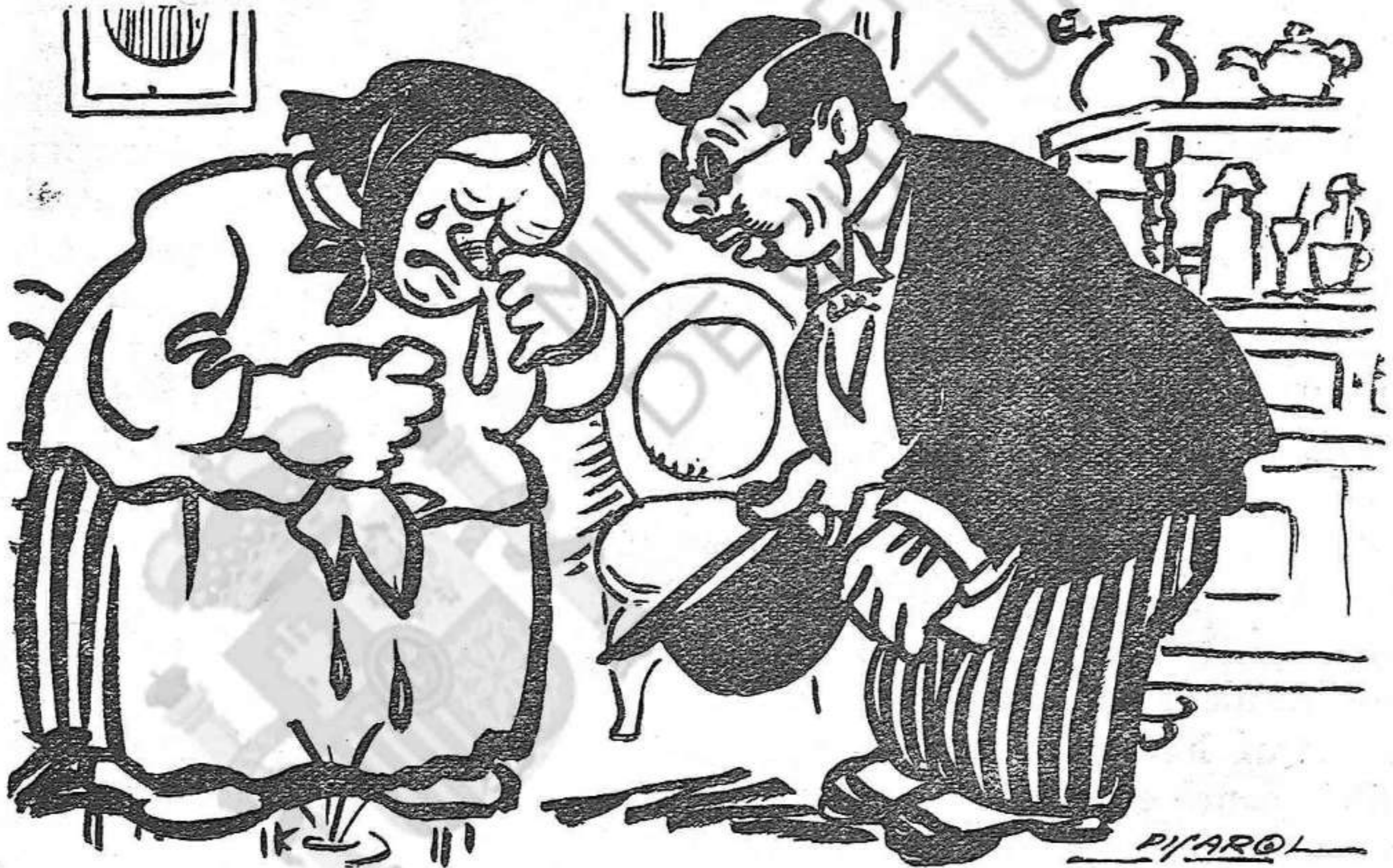
La Vida, per altra banda, treballava afanyosament a produir anti-toxines. En la lluita, no duia la pitjor part.

La Ciència, és a dir, els quatre metges, començà l'ofensiva. Primer, s'acumularen municions sobre el comodí: calomelans, sulfat

de magnèsia, vacunes Rodet, senet; botelletes, injectables. La Vida mirà tot allò i s'espantà de tots aquells entrebancs.

Durant vuit dies, tot el que estava sobre el comodí va passar com en terrible *trommelfeuer* dins el malalt. La Vida se sentia esclafar, però, amb els ulls tancats, les dents closes, lluitava a puntades de peu, cops-de-puny i mossegades contra bacils, toxines i remeis.

Per dues setmanes, tot seguí així. Els metges estaven d'acord que tot anava com la Ciència ho mana i que el malalt moriria ja prest, però que era un cas molt bonic.

—La Ciència ha fet tot el que ha pogut—digué un dels metges a la família.

I era ben ver. La Ciència havia fet tot el que havia pogut.

Però la Vida, que no era segurament molt aficionada a les qüestions científiques, no va fer gaire cas de “el que estava en els llibres” i va prendre la determinació de no sortir d'aquell cos.

Al contrari, qui en va sortir—lentament, com un gran públic que surt del futbol o de la boxa—van ésser tots els microbis, les toxines, les vacunes i les potingues.

La Mort obrí un fitxer—on estan fitxades totes les persones d'aquest món—i cercà la C. Amb mà ràpida, feia passar les fitxes: Cal... Cam... Cast... Castellsoliu. Aquí està: Castellsoliu (Joan de). Llegí cuidadosament la fitxa: Tifus abdominal. Metges: Tal i Qual.

—Bé—digué—. Aquest ja deu estar a punt. Ara el vaig a cercar.

Es va posar un sudari nou. Recordà tot el que diu Maeterlinck i sortí; pas solemne, la dalla elegantment col·locada.

Passà, sempre invisible, pel carrer Major. Anava mirant els números fins que trobà la casa.

—Aquí és—digué, i entrà.

La Mort, però, no entra així com així dins una casa. Calia fer les coses bé. De davall el sudari, tragué una botelleta plena d'aigua d'olor; el perfum de la Mort: olor de cera, humitat i tomba, en proporcions iguals. Tirà l'aigua per terra per omplir així tota la casa d'una atmosfera completament maeterlinckiana.

Va sentir rialles per allà dins.

—No trob—es digué—l'ambient que esperava.

I buidà un altra botelleta d'aigua d'olor. Després, com indiquen els novel·listes, va donar una gran portada: una portada d'aquestes que es senten de tota la casa: la portada de la Mort que entra.

Ella esperava sentir un ca que lladràs i una veu nerviosa, intranquilla, que digués:

—Germana; tinc por. ¿Heu sentit el ca que lladra? ¿Qui ha entrat a la casa? ¿Qui ha tancat la porta?

Però, no. Ni el ca va lladrar, ni la veu poruga digué res de semblant. Al contrari, es tornaren a sentir les rialles, però res més.

—Tornaré a donar una altra portada—digué la Mort, i així ho va fer. Ho va repetir un parell de vegades més.

Una veu forta, enèrgica, cridà:

—¡¡F....!! ¡Tancau aquesta porta d'una vegada! ¿Que no la sentiu batre?

—Em falten al respecte amb aquestes expressions—, pensà la Mort, i començà a pujar l'escala interior.

La veritat és que ho va fer ja sense gaire entusiasme. Pujava lentament, hieràtica, fent cruixir, amb tota intenció, els escalons de fusta.

Si no arriba a decantar-se de pressa, li fan rodolar l'escala dos atlots que, cridant i encalçant-se, davallaven els escalons de quatre en quatre.

—Això no és això—, digué la Mort ja mig amoïnada—. Em tracten com si fos el Fantasma de Canterville. Estic per retirar-me. Ningú no diria que aquí hi ha un moribund.

Arribada a la porta de la cambra, es compongué el sudari, alçà el cap i, prenent una actitud que havia après de la Bertini, allargà la mà i va empènyer la porta.

En aquell mateix moment, dins l'habitació, una gramola començà a tocar un fox que feia brincar les cames. La Mort ja duia l'embalada, donà inconscientment un pas de fox i es va trobar dins de l'habitació. Un sol pensament omplia el seu crani: "Estic deshonorada".

L'espectacle que va veure fou desconsolador—desconsolador per a la Mort, s'entèn—: el malalt, assegut a una butaca, estava menjant com un trabuc un bistec amb patates. Tot era soroll. La gramola tocava. La família, entorn del malalt, reia i parlava amb tota animació.

La Mort quedà com de pedra, aturada amb un pam de boca. Aleshores, s'assegué per meditar.

—Què faig jo aquí? Què han fet els microbis? Què han fet els metges? I va quedar allà sense saber què fer. Distreta, començà a dur el compàs del fox amb un peu i a escoltar la conversació. Reaccionà de sobte i, aixecant-se, es digué:

—¡A veure si encara acabaré escoltant la música, rient amb ells o, asseguda amb les dones, em faré un guardapits de tricot! Aquí no tenc ja res a fer.

Abans d'anar-se'n, s'acostà a En Joan i el va mirar fixament.

—Un cor jove, ple de vida—es digué—¿qui sap quan s'aturarà? Les venes, elàstiques; la sang, neta.

Amb les mans darrera, la Mort observava el convalescent. Després somrigué i va dir:

—¡Oh si aquesta gent pogués veure'm! Quedarien blancs de paüra. ¡Però no saben *el meu secret*, la meva tragèdia!

Va sortir de la cambra, la dalla arrossegant, el sudari de qualsevol manera. Anava nerviosa, enrabiada.

Quan la Mort...

Doncs, com anava dient, quan la Mort...

Perdona, lector. M'he quedat amb la ploma a la mà sense

poder seguir endavant. M'he vist forçat a una petita interrupció. No ha estat meva la culpa. T'ho explicaré:

He tingut una escena desagradable amb la Mort. Es coneix que havia llegit Pirandello i s'ho havia pres seriosament. ¡El que és no pair bé les coses! Per culpa d'això, m'ha sortit del paper manotejant, dient inconveniències i ha declarat que no estava disposta a seguir el conte; més clar: que fugia de l'autor.

—En aquestes condicions—m'ha dit—no em dóna la gana de treballar. ¡Fins aquí hem arribat! El to en què parles de mi és intolerable. Sóc un personatge seriós. Tota una literatura s'ha escrit sobre mi; mils i mils de contes populars sostenen el meu prestigi. No puc sofrir que estiguis parlant com parles. Oblides que sóc “la Dama misteriosa”, “la pàl·lida Mort”, “la Infatigable”, “la Insaciable”, “l'Anivelladora”, la... la...

—Calla i torna al paper—, he dit enèrgicament.

—No vull tornar-hi. No sóc la que tu et creus. Sóc la Insaciable, la Infatigable, l'Anivelladora, la... la...

—Sí, ho sé tot; fins i tot sé el teu secret.

—Digues-lo d'una vegada i no em facis fer més el ridícul.

Estava irritada, insolent. S'assegué amb un fèmur sobre l'altre i, amb to d'igual a igual, em digué:

—No cal discutir més. Es tracta senzillament que, amb el meu dret de personatge, fuig de l'autor i, si és que segueix la narració, la seguiré pel meu compte...

Mentre la Mort així em parlava, tots els altres personatges anaven sortint del paper: En Joan de Castellsoliu, els metges, la Vida; àdhuc els microbis eixiren en llarga processó de les quartilles i s'escamparen sobre la taula.

—Què passa?—demanaren els personatges amb curiositat—. ¿No hem de seguir el conte?

—Què és això?—he dit jo una mica empipat—. ¿Es pot escriure en aquestes condicions? ¡Mai no he vist una cosa semblant!

Després he parlat així:

—Tornau tots al paper. Pirandello us a pujat al cap, però no heu d'oblidar que, si es concentra, l'autor sempre dirà el que voldrà dir. Tu, Mort, basta ja de parlar i prosseguim el conte. No t'he de fer quedar del tot malament, encara que sàpiga *el teu secret*, però si volgués, res més fàcil per a mi que posar-te un barret de paper, un nas de cartó i fer-te ballar un xarleston.

El conflicte quedà solucionat; tothom tornà al paper.

Seguiré, doncs, el conte.

Quan la Mort va tornar a casa seva, voltada dels microbis derrotats, duia el cap com un olla de cargols. Tirà la dalla en terra, penjà el sudari a un clau i es ficà al llit. Tenia necessitat de consultar l'assumpte amb el coixí.

A l'endemà, estava ja més tranquil·litzada; havia pres una resolució:

—Hi ha un mitjà—deia—de recobrar el meu prestigi: No he estat, és cert, molt afortunada i he fet gairebé el ridícul, però tot s'arreglarà. Volia fer una cosa ben feta i no he pogut. Però ara veuran si jo no sóc “la sempre Victoriousa”, “la Inevitable”. Necessit que En Joan de Castellsoliu mori... i morirà.

Aquesta frase, tan a la manera de Xavier de Montepin, fou dita amb èmfasi teatral i amb un gest tan enèrgic que denotava ben a les clares un caràcter feble, impotent, que necessitava cridar fort per enganyar-se a si mateix.

Passaren dos mesos. En Joan de Castellsoliu dormia, caminava, menjava, bevia, anava als *music-halls*... és a dir, vivia.

De nit, de dia, a totes hores, la Mort, trepitjant-li els talons,

el seguia. Si En Joan ho hagués vist, ben segur que s'hauria tornat blanc i, tot tremolós, hauria cridat ple d'angúnia:

—¡La Mort m'empaita!

Però com que la Mort és "la Invisible", ni En Joan, ni ningú, es va adonar d'aquesta persecució.

No sabríem explicar-ho bé; però el cas és que la Mort estava desmillorada. No podríem dir que estàs de mal color, perquè els ossos són sempre blancs; tampoc no seria exacte dir que havia emmagrit, parlant d'aquella que no té més que ossos. Ja hem dit que no sabríem explicar-ho, però la Mort estava desmillorada.

Feia ja dos mesos que la Mort seguia En Joan, com l'ombra segueix el cos. Amb ell anava al cafè; amb ell anava a veure l'atleta; amb ell pujava i davallava del tramvia, sempre cercant una ocasió per matar En Joan.

—Tot és qüestió—deia—de trobar una ocasió favorable. Un dia, si puc, li donaré una empenta i el tiraré davall un auto perquè l'esclafi o el faré caure a la mar.

Però ho deia amb poc entusiasme i l'ocasió no arribava mai.

Passaren altres dos mesos i En Joan seguia vivint; i la Mort, tira, tira, sempre darrera ell.

Fou aleshores quan començaren a passar coses meravelloses.

La vida d'En Joan era molt divertida; a la seva taula, menjaven atletes molt maques; els vins que bevia eren excel·lents; era una vida de plaers.

I vetaquí que la Mort, de tant anar-li darrera, poc a poc hi anava prenent el gust a aquesta vida. A voltes, bevia un poc o menjava una mica de qualque plat escollit. Li agradava la proximitat d'aquelles dones tan belles i perfumades. L'entretenien les converses que sostenien En Joan i els seus amics. S'interessava per tot allò. De tant en tant, encara deia a voltes:

—Quan trobi ocasió...

Després ni tan sols això digué.

Sis mesos després, ja no pensava en la seva missió. Disfrutava, senzillament, d'anar al costat d'En Joan (ja no hi anava darrera, sinó al costat). Menjava molt sovint, bevia més sovint encara; feia exercici; es mirava les dones amb certa insistència.

Aleshores començà el més meravellós.

Sobre els ossos li va sortir un tel.

—Què serà això?—es digué tota preocupada.

Aquell tel engruixia; de pergaminós que era, es tornà tendre.

Vuit dies després, era ja una massa carnososa, que s'omplia de venes. A la Mort li sortien muscles, es cobria de carn, treia panxeta. Fins que un dia, sentí qualque cosa que li bategava dins la caixa del cos. Era un cor: era la Vida que arribava.

Tota espantada, deixà la dalla, es vestí de senyora i, després d'engolir una gran dosi de sulfat de bari per fer-se visible, correngué a casa del millor metge de la ciutat.

El doctor quedà de pedra quan va veure aquella client quasi esquelètica, lívida com un moribund.

—Doctor—li va dir la Mort—. Em passen coses estranyes... però abans és necessari que li parli clar.

El metge li mostrà amb un gest una cadira.

—Parli; l'escolt—, li digué.

—És que jo... Li pareixerà un impossible, però és ben ver; no s'espanti; però sap?... Jo sóc la Mort. La Mort, ¿comprèn?—. I seguí parlant atropellat, explicant-li que li surtien muscles, que un cor li bategava dins el pit...

El metge que era un excèptic, somrigué i li va dir:

—Sí, ho comprenc tot; té molta de raó. Calmi's. Seria millor que anàs a veure un altre metge, molt amic meu, un excellent doctor, que sens dubte ho ha de fer millor que jo. La meva especialitat no és precisament la que vostè necessita. Vagi en nom meu a aquest metge. I li donà una targeta que deia:

DOCTOR ENRIC NARRMACHER
PSIQUIATRA

Carrer del Bolet, 107

Una hora més tard, el Doctor Narrmacher—que era molt comprensiu—havia escoltat amb tota atenció l'estranya història d'aquella client que deia que era la Mort. Després l'auscultà, la percutí, l'observà amb tot compte i, aleshores, parlà així:

—El seu cas, senyora Mort, és un cas únic, el més estrany que s'ha vist en Medicina, des que hi ha món. No és exactament de la meva especialitat, com no ho és de la de ningú, però crec que ha tingut sort de caure a les meves mans. Les medicines són aquí el de menys; en sortirem fàcilment d'això. La cosa difícil és el diagnòstic. Crec que en això fracassarien tots els

meus companys. Però la meva especialitat, la psiquiatria, em col·loca en les condicions més favorables. De tant de parlar amb anormals, amb folls, amb neurastènics; de tant d'analitzar els pensaments més desbaratats, ja tenc pràctica a raonar a l'inrevés. I el seu cas, sens dubte, és d'un raonament a l'inrevés.

—Vostè—continuà el metge—està malalta, molt malalta. Per poder-li explicar la seva malaltia em veig precisat a dir-li, a recordar-li, que vostè *no existeix*.

La Mort volgué dir qualque cosa, però el metge, amb un moviment de mà li pregà silenci.

—No, vostè no existeix, perquè si existís ja seria una vida, i vostè és Mort, és a dir, no existència, no vida. Vostè és un personatge literari, molt interessant, molt decoratiu (la Mort donà les gràcies amb un moviment de cap).

—El que hi ha és que els homes són molt aficionats a vestir i ornar amb tot prestigi les coses que no existeixen.

La Mort anava tornant-se més lívida i solament tingué esma de murmurar:

—Veiam, veiam.

—Vostè, doncs, *no és*. La Mort és un no-res. La Mort mai no ha matat ningú.

—Oh, el meu secret!—cridà la Mort—. Vostè, com l'autor d'aquest conte, ja coneix també el meu secret. Però—afegí amb certa satisfacció—si no sóc res, ¿com és que els homes me tenen por?

—Naturalment; com que el que dóna més por és això: el no-res, la no existència. I tal vegada, per aquesta por tan gran a la no existència, al no ésser, han creat aquesta figura literària; li han posat una dalla a la mà i han omplert així aquest no-res. Però la Mort no és; la Mort, com he dit, mai no ha matat ningú. La lluita entre la vida i la mort, que diuen els homes, és lluita de vida i vida; de vida microbiana amb vida humana o el que sigui, però la lluita és vital.

—Sí, és cert, però quan acaba aquesta lluita arrib jo—digué la Mort amb aire de triomf.

—Es diu que la Mort arriba, però no ho cregui; vostè, com que no és, no pot arribar. La Mort no arriba mai; el que passa és que un dia la vida se'n va. És, doncs, una partida i no, una arribada.

La Mort anava a interrompre'l vivament, però el doctor tallà:

—Però, senyora, aquí es tracta no de discutir, sinó de receptor.

—¡Però si no sóc res!

—Tant-se-val. Vostè no, però la recepta sí. A més, vostè és curable. Ja li he dit que per diagnosticar calia raonar a l'inrevés. Raonem: La Medicina tracta d'evitar la mort, és a dir, que una existència arribi a la no existència, i lluita amb les malalties que favoreixen el traspàs.

—Ara bé. Vostè que no és, que no existeix, em ve a consultar. I jo raon així: Una no existència està malalta, és a dir, en perill. ¿Quin perill pot córrer una no existència? És ben clar: que deixi d'ésser una no existència. I no pot deixar d'ésser no existència, sinó esdevenint existència. Diagnòstic...

En sentir aquesta paraula, la Mort féu un gest d'anar a obrir el moneder.

—No encara; deixi'm continuar. Dic, doncs, que vostè està malalta. És una no existència que està en perill d'existir. S'ha de combatre aquest mal, que en vostè és tendència a la vida. Els seus ossos estan rodejats de qualque cosa que vol ésser carn; dins el seu cos hi ha ja un cor rudimentari. El seu estat és greu. Si no intervenim a temps, aquest cos mort s'omplirà de vida i, parlant de la Mort, la vida vol dir mort, mort de la Mort, que deixaria d'ésser Mort per a ésser Vida.

La Mort va fer un signe d'intranquillitat i digué:

—Em pot parlar clar, senyor doctor. ¿Tenc cura, o és inevitable la vida?

—Prou que té cura. Una vegada encertat el diagnòstic, la medicina és fàcil de trobar. Havia pensat en quatre catxets de mig quilo d'estricnina cada un; un catxet cada mitja hora. Però, pensat millor, crec que seria més convenient un règim enèrgic que allunyi amb tota seguretat aquest terrible fantasma de la vida.

—Digui, doctor; estic disposta.

—Durant una setmana, escolti'm bé, durant tota una setmana esterilitzi's, bullint-se mitja hora vostè mateixa, tota sencera, sense deixar-se cap os fora—cuidi bé d'aquest detall—; i això cada dia. Li responc de la curació. I en el successiu, tengui compte de no anar i venir massa per aquest món, ja que la vida és molt encomanadissa...

La Mort sortí de cal metge que les cames li feien figa i quan arribà a casa seva es posà a tractament. Una setmana després, tota contenta, sospirava amb delectança, fumant la seva pipa.

—Aquest conte ha estat un mal somni—deia—; he arribat a

ésser mig viva. He quedat ben escalivada. Sort que he pogut deixar la pell dins la caldera.

Per acabar, em queda tan sols a dir que En Joan de Castellsoliu visqué molts d'anys, va deixar poc a poc la vida massa divertida per donar-se al treball. Amb el temps, aquest treball li fou massa feixuc i, com que tenia diners, es va limitar a viure tranquil·lament, passejant pel sol a l'hivern i per l'ombra a l'estiu.

Però el temps corria, i àdhuc aquestes passejades li arribaren a ésser massa feixugues i el senyor de Castellsoliu, ja prop dels noranta, acabà per no moure's de la butaca. Tenia artrítisme, tenia dolors, poagre; tenia quatre o cinc coses que acabaven en "itis"; un parell de coses més que acabaven en "isme" i, administrant-se aquestes malalties, el noble senyor estava molt distret.

Vivia de records. Aquesta frase, dita ja per uns quaranta mil novel·listes, era ver una vegada més. Vivia de records. Però el viure de records és un poc perillós i així...

Una tarda de primavera, quan els rosers s'omplien de ponceles; quan les orenelles havien ja arribat, i els poetes locals, amb un bon diccionari de la rima, estaven, com cada any, escrivint un sonet a la Primavera, la Vida que animava el cos del respectable senyor Joan de Castellsoliu va badallar tres vegades de tira.

Després, va fer un estirament i tornà a badallar. Va mirar el cel blau. Seguí amb la vista les orenelles que passaven i tornaven a passar per davant els vidres del balcó.

—En aquest cos—pensà—es viu bastant malament; poagre per aquí, arteriosclorosi per tot arreu, dolor per allà...

Tornà a badallar; va fer un altre estirament; es fregà les mans i de sobte digué:

—Bah, bah, bah... Me'n vaig.

I tombà el coll.

JOAQUIM VERDAGUER

(Treball premiat en el I Concurs
de LA NOSTRA TERRA.)

MAR D'ESTIU

ELS pensaments

—veles llatines—

silents llisquen.

Marines aus

—corbes, blanques—

suaus baixen.

Vent d'Eternitat

infla les veles

—...gràvides, plenes...—.

L'hora: sageta

(fixa

i

fonda)

per sempre amb mi.

M. ÀNGEL COLOMAR

Notes i idees sobre la publicitat

II

LES NECESSITATS I ELS DESITJOS

L'ÈXIT de la publicitat depèn exclusivament d'uns d'aquests fonaments: de la necessitat o del desig de l'objecte que es posa a la venda. Entre la necessitat i el desig fem solament aquesta distinció: que la necessitat és un desig que s'ha fet irresistible, i que el desig és el començament de la necessitat: la necessitat neix del desig, i el desig segueix la necessitat. Pot dir-se que la necessitat és el desig de les coses necessàries, i el desig, la necessitat de les coses supèrflues.

La conseqüència de tot això és que la publicitat cerca els mitjans de demostrar que el producte a vendre correspon a les necessitats i als desitjos del públic al qual es dirigeix. Aquestes necessitats i desitjos són múltiples, i el cas més favorable es presenta quan es tracta d'una necessitat que ja existeix, una necessitat intensa. Llavors, no cal més que demostrar que l'objecte que es proposa vendre és capaç de satisfer aquesta necessitat. La missió de la publicitat, en aquest cas, consisteix a fer destacar la necessitat i intensificar-la per l'evocació de les satisfaccions que l'objecte anunciat proporciona. El segon cas és menys favorable, perquè encara no existeix la necessitat sinó en forma latent, que cal despertar parlant al desig, font inexhaurible de noves necessitats.

ESTUDI DE L'ARTICLE QUE ES VEN

La conclusió que es deriva del que acabem d'exposar, és que l'anunciant ha de demostrar que la seva mercaderia és desitjable. Per a fer-ho, ha de conèixer a fons tant la mercaderia com les persones a les quals l'ofereix. Així resulta que el fonament essencial i indispensable de qualsevol treball publicitari és l'estudi simultani de la mercaderia i del públic al qual s'ofereix.

Se pot procedir de dues maneres: o començant des de la mercaderia, o des del públic. Si es pren com a punt de partida la mercaderia, s'ha de demanar per què mereix ésser comprada, i la contestació a aquesta pregunta serà sempre una de les següents: Primera: perquè ofereix tal nou avantatge, realitza tal progrés i tal millora; segona: perquè posseeix tal qualitat o tal atractiu que no es troba en el mateix grau en una altra part; i tercera: perquè és barata. Es tracta, llavors, per l'anàlisi de l'article que es ven, de trobar els motius per què se pot considerar que l'article és a propòsit per a vendre, la qual cosa és possible solament comparant-lo amb els articles que li fan la competència. No és suficient trobar que l'article té qualitats intrínseques: cal demostrar que aquestes són superiors a les que se troben a una altra part. De manera que l'anàlisi de l'article que es ven deu fer-se sempre amb el fi de trobar-hi els avantatges que presenta sobre la competència.

ESTUDI DEL PÚBLIC

Un cop verificat l'estudi del producte, cal determinar quin és el públic a les necessitats del qual respon el producte millor que cap altre que s'ofereix. Les necessitats i els desitjos del públic provenen dels seus instints, sentiments, passions, opinions, costums, tendències, usos, idees, gustos i preferències. Un públic té sempre certa disposició física, intel·lectual o moral, cert estat d'ànim, certa mentalitat, certa manera de voler viure la seva vida i de cercar-hi determinades alegries més que unes altres; en resum, el que entenem pel nom genèric de preferències. Aquestes preferències, a la vegada, estan condicionades per diversos factors, dels quals els més importants són la raça, la nacionalitat, el clima, la cultura, la classe i ambient social, la professió i la situació econòmica. Conèixer el públic consisteix en saber quines preferències té, a causa de totes les influències que actuen en ell, que graviten sobre les seves actuacions i li fan desitjar efectuar tals compres i preferir aquesta o aquella mercaderia. Quan hàgim acabat l'anàlisi del públic, sabrem a qui cal dirigir-nos per conseguir que accepti la nostra mercaderia, i de quina manera hem d'acostar-nos al dit públic perquè ens escolti.

D'això es determinarà la publicitat que deu fer-se, i les formes que deu prendre podran deduir-se lògicament. Bastarà amb elegir o crear els mitjans de publicitat que arriben al major nombre de

persones capaces de comprar el nostre article, dient-los per què deuen comprar-lo. Això es traduirà sempre en presentar-los les superioritats de l'article, tenint en compte les preferències que en les mateixes persones hi hem trobat; en unes altres paraules: tot es reduirà a presentar-los el nostre article de manera que les superioritats que hi destaquem—superioritats apreciades i estimades per aquest públic a causa de les seves preferències—el condueixin a la preferència del dit article i la seva consegüent compra.

CONDICIONS DESITJABLES DEL PRODUCTE

Inversament, si partim de l'anàlisi del públic, en lloc de l'anàlisi de l'article que es ven, cal preguntar-nos, després d'haver esbrinat les necessitats i desitjos—que anomenarem *preferències*—del propi públic, quines són les superioritats del producte que es ven que són capaces de satisfer aquestes preferències. Aquest darrer punt pot ésser de gran utilitat a l'industrial o fabricant, ja que li farà produir articles que presentin superioritats que corresponguin a les preferències conegudes del públic. Això permet orientar la fabricació en el sentit més favorable a la venda, i l'experiència adquirida per un pèrit en la publicitat referent al coneixement de les necessitats, desitjos i preferències del públic resulta, per tant, de gran valor, no sols per a la venda dels articles ja fabricats, sinó també per a la determinació d'antuvi de les qualitats que ha de reunir un article que es proposa fabricar i la venda del qual es desitja que sigui fàcil.

En el cas més freqüent, el tècnic o cap de publicitat es troba amb un objecte ja fabricat, que cal vendre tal com està. En aquest cas, el seu paper deu limitar-se a descobrir en l'article, així com és, els punts que el fan superior o desitjable, o, com diuen els nordamericans, els punts de venda. De totes maneres, tanmateix, l'èxit de la publicitat requereix com a condició essencial el profund coneixement de l'article que es ven i les condicions d'aquesta venda, o sia del públic capaç de comprar-lo. El cap de publicitat solament estarà preparat de manera adequada per a dur endavant la seva tasca si disposa d'aquests tres elements: tecnologia de la mercaderia, coneixement de l'estat actual del mercat i psicologia exacta de la clientela. Aquests tres elements són indispensables per a obtenir l'èxit, perquè la tecnologia de la mercaderia li facilitarà els punts de superioritat; l'estat del mercat li farà saber la força i la

naturalesa de la competència; i la psicologia de la clientela li farà conèixer les preferències del públic. Per això és indispensable al cap de la publicitat la col·laboració dels departaments dedicats a la fabricació i a la venda, perquè sens ella disposarà de dades errònies i insuficients. Té ell de demanar als esmentats departaments les dades que necessita per establir els punts de superioritat de l'article que es ven, d'acord amb les preferències del públic; i en la mesura que aquests departaments informen exactament i completament al cap de publicitat, aquest podrà constituir bases sòlides per al seu treball. Dissortadament, la necessitat d'aquesta col·laboració entre els diversos òrgans que treballen per aconseguir la venda és poc coneguda, i així resulten errors inevitables. Podem establir aquesta fórmula, que és el punt de partida de tota publicitat racional:

Superioritat del producte + preferències del públic = qualitat d'ésser desitjable = fundament de la publicitat.

PRINCIPIS DE L'ÈXIT PUBLICITARI

Com a conseqüència del que acabem d'exposar, poden establir-se els següents principis: Primer: Tota publicitat deu presentar l'article que es ven com el més apropiat per a satisfer els desitjos del major nombre possible d'eventuals compradors. Amb aquest fi, cal tenir en compte la competència i les preferències del públic, és a dir, demostrar les superioritats reals o aparents de l'article que es ven, basant-se sempre en aquestes preferències, de manera que persuadeixi al presumpte comprador que el nostre article li convé. Segon: Tota publicitat deu ésser concebuda i executada d'una manera que obligui al públic a veure-la, llegir-la, comprendre-la i estimular l'interès, amb el mínim de molèstia i el màxim de complaença. Tercer: Tota publicitat, en el cas que la venda no s'efectuï tot d'una, deu facilitar la venda futura, deixant en la memòria una impressió el més marcada possible, favorable a l'article que es ven. Quart: Tota publicitat deu inspirar, al públic al qual es dirigeix, la màxima confiança, proporcionant els mitjans de comprovar l'exactitud del que afirma.

EL QUE DEU ÉSSER LA REPRESENTACIÓ PUBLICITÀRIA

La publicitat no deu ésser abstracta; deu produir les mateixes impressions que produiria la presència de la mercaderia. En això

consisteix l'art de la publicitat: en presentar-nos l'evocació completa de l'article i dels seus diversos usos, qualitats i avantatges. Per mitjà de la reproducció, la redacció, la il·lustració i freqüentment la impremta, que utilitza—segons quina sigui la modalitat que adopta—la publicitat, aquesta deu parlar a l'ensem i simultàniament a tots els nostres sentits, de la mateixa manera que ho faria el mateix article, fent-nos sentir el plaer que la visió o possessió d'aquest ens proporcionaria, i despertant així el desig de comprar-lo. També deu fer-se això quan se tracta d'un article que encara no coneixem, en qual cas ha de demostrar-nos no solament el que és l'article, sinó els felços resultats que el seu ús o consum ens proporcionaria. Per tant, la publicitat consisteix en fer present al màxim nombre de probables compradors les atraccions de l'article del qual es tracta, presentant-lo de manera que sembli el més indicat per a ells. Mirada així la publicitat, els seus principis són senzillíssims i tenen infinitats d'aplicacions, i l'èxit de la mateixa depèn únicament de l'oportunitat amb què aquests s'apliquen.

LIMITACIONS DE LA PUBLICITAT

La funció de la publicitat és fer constar tots els avantatges del producte: no pot realitzar miracles, i si el producte en ell mateix no té valor, la publicitat, per bona que sigui, no troba més que obstacles. La publicitat, per consegüent, no és més que una presentació de l'article, i el perit que se n'encarrega és solament un intèrpret. La seva funció és fer constar les qualitats del producte en l'idioma i en els termes que exercirien més seducció sobre el públic.

CONDICIONS DE MÀXIMA EFICÀCIA DE LA PUBLICITAT

La publicitat consisteix en l'aplicació de cert nombre d'arts i ciències, que són, en resum: Primer: saber trobar els arguments a favor de la venda, la qual cosa implica el coneixement de lògica, psicologia, tecnologia i ciències econòmiques; Segon: saber redactar, la qual cosa implica l'art d'estil; Tercer: saber il·lustrar, la qual cosa implica el coneixement de l'estètica i de les Belles Arts; Quart: saber imprimir i reproduir, la qual cosa implica el coneixement de les Arts gràfiques i les seves diverses tècniques; Cinquè: saber difondre la publicitat, la qual cosa implica el coneixement dels òrgans de Premsa i altres mitjans de difusió.

La publicitat atenyerà el seu màxim valor, utilitzant tots els progressos que s'han fet en les diverses arts, ciències i tècniques, és a dir, aprofitant tots els coneixements i experiments humans. Al cap o perit de publicitat no se li pot exigir que ho sàpiga fer tot. La seva missió, tanmateix, és saber l'efecte publicitari que produirà cada element que utilitzi, modificant-los tots per aconseguir l'efecte desitjat.

CONSIDERACIONS FINALS

L'excessiva amplitud d'aquest article no ens permet ni la classificació, ni l'estudi dels mitjans publicitaris, ni el del valor de cada un d'ells, ni el de la vigilància o el control del rendiment, ni l'anàlisi de la multitud de problemes que la mateixa publicitat en si suscita i que constitueixen actualment en la majoria d'Escoles Mercantils i Universitats estrangeres aspectes interessantíssims d'una ciència, la importància de la qual no cal ponderar.

A Espanya, dissortadament també en aquest camp científic anem endarrerits. En el terreny oficial, res o quasi res no s'ha fet per difondre l'estudi d'aquesta ciència. La seva feble difusió, els comptats estudis realitzats al seu entorn, han tingut com a única i exclusiva font originària la iniciativa particular, i és de Catalunya d'on primerament i gairebé exclusivament han sorgit els nostres tècnics i llibres publicitaris. Els noms de Cardó, Aubeyzón, Bori, Prat i Gaballí, entre altres, i les seves respectives publicacions, constitueixen els fonaments sobre els quals fatalment s'haurà de bastir, en data pròxima, o almenys arrodonar, la vertadera personalitat dels nostres comerciants i homes de negocis. I completant aquells noms, més enfonsat dins la boira del temps, perquè a tots va anticipar-se, el nom d'un molt admirat amic meu i mallorquí il·lustre: Bartomeu Amengual.

F. VIDAL I BURDILS

C R Ò N I C A

CURS DE MALLORQUÍ.—Amb més de cent matriculats, s'ha donat a Binisalem un curs de mallorquí, organitzat per la Delegada de l'“Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana”, secció nascuda dintre de la nostra entitat. Les classes han anat a càrrec dels nostres consocis Sra. Miquela Gralla, i Srs. Estanislau Pellicer, Andreu Ferrer i Ramon Morey. La inauguració del curs revestí gran solemnitat i es celebrà al Saló de sessions de l'Ajuntament, acte en el qual pronunciaren vibrants parlaments, ultra els professors esmentats, el President de l'Associació i l'Alcalde de Binisalem.

EXPOSICIÓ DE FLORS I PLANTES.—Per tercera vegada, l'Associació celebrà l'Exposició de Flors, al seu local social, el dies 20, 21 i 22 de maig.

La Comissió Organitzadora decorà el nostre estatge d'una manera digna del Certamen que tenia lloc. Integraven dita Comissió les Srtes. Concepció Riera i Teresa Ordines i els Srs. Joan Sanxo, Fèlix Pons, Joan Muntaner i Antoni Rosselló, als quals l'Associació vol públicament reconèixer el seu agraïment.

Assistiren a l'acte inaugural les autoritats, el Jurat qualificador i nombrosa concurrència. Parlaren el President Sr. Miquel Massutí en nom de l'Associació, el qual oferí l'Exposició d'enguany com a homenatge als dos Centenaris: al de Ramon Lull, plasmador del nostre idioma i al de la Renaixença Catalana, i donà les gràcies als qui havien contribuït a l'èxit de l'Exposició. Després, la Presidenta del Jurat qualificador, Srta. Maria de Gràcia Salvà llegí el bell discurs que íntegrament transcrivim:

“Excm. Sr. Batle President de l'Ajuntament d'aquesta ciutat.
Senyores i senyors:

L'Associació per la Cultura de Mallorca, amb una excessiva amabilitat i gentilesa que mai no li agrairé abastament, m'oferí la presidència del Jurat qualificador d'aquesta Exposició de flors, i em vaig sentir tan afalagada amb aquest oferiment, que em mancaren les forces per resistir el desig vivíssim d'acceptar-la, persuadida i tot com estava de la insuficiència de la meva representació. Sempre he estat una constant enamorada de les flors, en venc d'avior, com diuen, i la poca experiència de la vida em féu caure en la temptació, sense pensar en les conseqüències. Per això us deman indulgència abans de tot, perquè si no fos per la meva manca de traça per dir-vos en aquest acte quatre paraules, com és costum, us confés ingènuament que no em sabia gens de greu haver acceptat aquest càrrec, ara que em veig voltada d'honors immerescuts, en mig d'aquest ambient simpàtic de color i de perfum.

I és que en realitat no és tan fàcil com sembla a primera vista, tro-

bar coses noves que dir, respecte de les flors i de la seva significació, a un auditori que, per la sola concurrència a aquest acte, demostra ja estar plenament convençut de totes elles... Donem, doncs, per repetides quantes n'han dit els millors poetes del món en totes les èpoques, i limitem-nos avui a alegrar-nos tots plegats davant les que ens mostra, reunides al seu casal, l'Associació per la Cultura de Mallorca en compliment de la seva finalitat. Les flors són l'esclat de la primavera, i la primavera és l'anunci de la plenitud de l'any així com ho és la joventut de la plenitud de la vida. Joventut i primavera són una mateixa cosa perquè una i altra són una promesa. Però notau que les flors, que ja tenen un alt valor poètic pel fet de simbolitzar una promesa—la promesa del fruit de demà—no us atreuen precisament per això, sinó que la seva contemplació i el desig de la seva possessió obeeix a raons de molta més nobilitat, perquè parlen directament a l'esperit i van deslligades de tot sentiment utilitari: estimam les flors perquè són ordre i harmonia, perquè són color, i suavitat, i perfum; estimam les flors, en una paraula, perquè són belles. Un poble que pren cura de fomentar l'amor a les flors, demostra la seva preocupació de satisfer els anhels de l'esperit, que és la part millor i més noble de la seva essència, i ha d'ésser forçosament un poble culte. Fomentar l'amor a les flors és sens dubte fer obra de cultura.

Així ho entèn l'Associació per la Cultura de Mallorca, i a les seves activitats meritíssimes duites a terme, ha afegit, fa ja tres anys, aquests brillants certamens de flors, a l'èxit dels quals ha contribuït en bona part, l'ajuda, digna de tot elogi, de les Corporacions oficials de Ciutat i la de tots aquells que han estat invitats per a aquest fi. En nom de la mateixa Associació, que m'ha fet el seu portaveu, i en nom del Jurat qualificador, he de donar les gràcies més efusives, en primer lloc, a aquestes Corporacions oficials i als seus representants, les Autoritats, que han tingut la gentilesa de donar solemnitat a aquest acte amb la seva presència; en segon lloc, a tots quants han contribuït amb els seus donatius a fer possible la iniciativa de l'Associació; i finalment, als expositors, en general, que han omplert aquest local de tals meravelles que el Jurat s'ha de veure confús per a dur a terme la seva tasca.

I ara res més. Aquí les teniu, les nostres amigues les flors. Contemplan-les una per una, agrupació per agrupació. Admirau la seva magnificència, i conveniu amb mi que les flors, onsevulla siguin, seran sempre un senyal de distinció, de delicadesa de sentiments, i fins i tot d'endrec casolà; tant si es mostren en magnífics cristalls venecians als palaus dels poderosos, com en gerricons de terra a les vivendes dels humils. Tant si són les varietats rares i costosíssimes, producte del cultiu intelligent dels jardins urbans, com les modestes clavellines i violes dobles de Pasqua als corralets de les cases pageses. És la distinció i l'endrec dels nostres camps i de les nostres muntanyes, que en aquesta època de l'any les mostren amb la varietat i profusió admirable dels estels de la nit, fent-nos amable la vida i omplint-la d'alegria i d'optimisme. Del vertader optimisme, incontaminat i saludable, que encomana a la nostra ànima, amb la seva constant renovació, la joventut eterna de la naturalesa".

La senyoreta Salvà Font fou justament aplaudida i felicitada pel seu bell discurs.

Finalment, el Sr. Alcalde de Palma, en la nostra parla, pronuncià paraules de felicitació a l'entitat organitzadora, i féu un elogi de les flors, felicità la Srta. Maria de Gràcia Salvà pel seu parlament i declarà oberta la III.^a Exposició de Flors.

Seguidament, el Jurat qualificador, integrat per les Srtes. Maria de Gràcia Salvà i Font, presidenta; Dolors Oliver i R. B. Toussaint i Srs. Francesc de S. Aguiló, secretari; Pere Càffaro, Josep Costa, Josep Casanovas i Antoni Mulet, després d'estudiats atentament els diversos exemplars presentats, dictaren el següent:

VEREDICTE

“Reunit el Jurat qualificador de la III.^a Exposició de Flors, ha acordat^t atorgar els següents premis:

JARDINERS

Jaume Carrió (La Floreal): Diploma i premi en metàl·lic de l'Excma. Diputació; Germaine (Arte Floral): Diploma i premi en metàl·lic del Excm. Ajuntament.

PARTICULARS

Roses.—Al n.º 8 de Maria Ramonell Oliver, Premi Banca March; al n.º 13 de Maria Rosselló Coll, Premi Manuel Mir; al n.º 5 d'Apolònia Bennàssar, Premi Vidrieres Gordiola.

Clavells.—Al n.º 7 de Signe Friberg, Premi Cambra de Comerç.

Cactus.—Al n.º 12 de M.ª Danús de Sbert, Premi Barceló i Combis, ofert per A. per la C. M.; Al n.º 4 de Ramon Gelabert, Premi La Moderna S. A.; Al n.º 16 de Josep M. (Joanet), Premi “Fomento Agrícola de Mallorca”.

Plantes cultivades i millorades.—Al n.º 2 de Margarita Monserrat, Premi Atlots de Muntanya.

Conjunts.—Al n.º 12 de M.ª Danús de Sbert, Premi R. B. Toussaint.

Varietats.—Al n.º 7 de Signe Friberg (Aquilènia), Premi Gaspar Rullan; Al n.º 18 de Jaume Brotat (Rododendron), Premi “Caja de Ahorros”.

Premis extraordinaris.—A Germaine (Arte Floral), centaura (rosa i groga), Premi Andreu Buades; A Jaume Carrió (La Floreal) per 30 varietats de roses, Premi Maria de Gràcia Salvà i Dolors Oliver; A Jaume Brotat per una palmera, Premi Casal Català.

Per acord del Jurat qualificador: Maria de Gràcia Salvà, Presidenta; Francesc de S. Aguiló, Secretari”.

E L S L L I B R E S

SOLDEVILA, FERRAN.—*Història de Catalunya.—Primeres lectures.*—Il·lustracions de Josep Vinyals.—“Associació Protectora de l’Ensenyança Catalana”.—Barcelona, 1933.—190 pp. + XL gravats.

L’“Associació Protectora de l’Ensenyança Catalana” acaba d’enriquir la seva bella col·lecció d’obres publicades, amb la “Història de Catalunya” de Ferran Soldevila.

Aquest autor és prou conegut entre els nostres lectors, com escriptor i sobretot com historiador, perquè n’hàgim de fer la seva presentació. Però, ara, en aquesta producció, se’ns descobreix amb una nova modalitat: la de narrador històric per als infants, i en aquest aspecte ha sabut coordinar meravellosament—cosa ben difícil—l’estil literari escaient amb el devetllament de l’interès infantívol per l’estudi de la Història, que ha tengut el gran encert de fer agradós i altament atraient, en desbrossar-lo de tota aquella prova documental, de tots aquells passatges confusos i soporífers, de tota aquella pesadesa de consideracions i elucubracions, que no podien estar a l’abast d’uns lectors primerencs i no iniciats.

La “Història de Catalunya—Primeres Lectures” serà per als infants com una porta que s’obri davant la meravella insospitada: una meravella que forçosament els ha d’atreure encisadora, en els anys a venir, pels camins de la curiositat primer i per les revoltes de la investigació després, ja que Ferran Soldevila, amb les seves narracions, plenes de llum i claredat, els haurà fet entrar l’afició a la història dolçament amarats d’interès i d’amor a la Pàtria.

Aquest llibre de Ferran Soldevila és un llibre que sempre recordarà amb grat plaer el que l’hagi fullejat d’infant; serà una d’aquelles lectures, de les quals es pot dir que arranquen els fonaments de la vida intel·lectual, i que, a vegades, formen la base dels grans homes.

Des de “Caçadors i artistes” (nocions de Prehistòria) fins a “Catalunya immortal” (la Renaixença, el centenari de la qual s’està celebrant actualment), tot hi desfila en el llibre de Soldevila, ben lligats del principi a la fi els XXXVII capítols (alguns d’ells subdividits per a major claredat), en què es desglossa l’obra. I en aquesta narració, sempre desenrotllada amb facilitat i fluïdesa d’estil, no decau un sol moment l’interès, ni l’obscureix cap clapa d’ombra. Sembla un conte, més que una història, i sigui dit això com una suprema lloança a l’autor, que no ha oblidat en un punt que parlava als infants, i que, parlant, havia d’atreure la seva atenció i desvetllar els seus sentiments d’amor envers la Pàtria.

Tanca l’obra una “Taula cronològica” final, i tot el llibre està esplèndidament presentat i editat, tamany encertat i lletra grossa i clara, i en les cobertes, de tela color rovell de ferro, un Sant Jordi, patró de Catalunya.

Els XL dibuixos que il·lustren la “Història de Catalunya”, cada un d’ells refe-

rent a un fet històric, són també l'obra que pot acreditar, si ja no hi estés, un artista. En Josep Vinyals, el seu autor, hi desplega la seva fantasia de bon dibuixant, emmotllat, però, dins la més pura expressió d'època, i demostra, ultra un domini absolut en el seu art, un gran coneixement de les construccions, dels personatges, de l'habillament i de l'ambient històric en cada passatge.

En "Història de Catalunya" escriptor i dibuixant es complementen mútuament, i a això és degut que l'obra, en el seu rengle, sigui perfecta.

La gran tirada que l'"Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana" fa de les seves obres, permet posar-les a l'abast de tots els lectors, pobres o rics, i les quatre pessetes del cost d'aquest nou llibre no seran mai un sacrifici per a ningú.
—E. S. R.

ROSSELLÓ PORCEL, B.—*Nou poemes.*—Impremta Altés, Barcelona, 1933.

A través d'aquest llibret, primorosament estampat sobre bon paper de fil, d'un reduït tiratge de cent exemplars, se'ns revela avui un nou poeta mallorquí: Bartomeu Rosselló i Porcel.

A jutjar pel primer dels poemes, que a manera de pòrtic obre el llibre amb un sobri poder d'evocació, diríem que ens trobem en presència d'un devot de les *Estances*, de Moréas. Però, per poc que continuem la lectura, veurem que les seves influències són d'origen molt distint: Rimbaud, Alberti, Cocteau, García Lorca, semblen, intermitentment, haver-hi obert llur solc. I així, la manera del jove autor és adés plena de fines transparències, adés clapejada d'ombres inquietes i d'ambigüetats punyents.

Per contracop, hi ha, a més del suggestiu poema esmentat, un sonet fermament construït, d'una elegància quasibé anacreòntica, i unes estrofes breus i alades que dedica a Carles Riba, en metre de nou síl·labes i accent mobilitzat, a la manera francesa, prou reeixides. Aquestes mostres, per llur clàssica perfecció formal, posen de relleu un cop més la peremptorietat d'altres modes, potser més *fashionables*, però de moment menys pures, que la *crème* literària s'ha plagut sempre d'inocular als joves de tots els temps.

Davant d'aquelles mostres, tan encertades, de l'enginy del nou autor, no dubtem de dir amb el mestre Alcover al jove poeta inquiet: "Prengui només consell del seu gust natural per a acceptar o no certes novetats que la *high-life* literària introdueix. Qui té l'instint gentilici de la bellesa no ha menester saber com George Brummel es feia el nus de la corbata. Abandoni's al propi sentiment amb perfecta confiança."

Aquest sentiment—en ell tan despert—és el que l'ha de menar, no ho dubtem gens, al port definitiu.

Sigui el nou poeta ben arribat. Per a ell fem, amb ferma esperança, els nostres millors auguris.—G. C.

CARRERES I DE CALATAYUD, FRANCESC.—*El cavaller del dubte.*—Novella amb un pròleg de Carles Salvador.—Publicacions de la Societat Castellonenca de Cultura.—Castelló de la Plana, 1933.—162 pp.

Ens arriba de les terres germanes de València aquesta novella, primera obra gran del jove escriptor En Francesc Carreres, un dels més destacats valors de les noves promocions valencianes. A més del valor intrínsec del llibre, ens hem d'ocupar del que significa el fet que surti una novella així de les altes esferes de la

bona societat valenciana. A València, fins fa poc, el cultiu de la nostra llengua estava limitat (i això li donava un sobrat caràcter localista) o bé a manifestacions de regust arqueològic, com les de "Lo Rat Penat", o a manifestacions rurals (*el Vicentet i l'Amparito*) i folklòriques; ara, però, ja apunta la superació d'aquest localisme i els joves, agrupats a l'entorn del benemèrit setmanari "El Camí", duen a la literatura una noble preocupació d'uropeisme. Referents a això, són interessants els comentaris que fa l'autor a la visió de la seva ciutat envaïda pel ruralisme de l'horta.

Pel demés, es tracta d'una novella marcadament subjectiva on el protagonista flirteja i és un sportman que malgrat de semblar banal és en veritat un introspectiu. La presentació, impecable, i també l'ortografia, que segueix en tot les normes de l'Institut d'Estudis Catalans, suara acceptades oficialment a València. Felicitem el novell autor tot desitjant veure noves aportacions seves a la branca valenciana del gran arbre literari català.—A. I. A.

CARNER, JOSEP.—*El Veire encantat*.—Barcelona, Lluís Gili, 1933.

Tant com és difícil, o exposat si més no, de fer sobre el primer llibre d'un poeta novell un judici que la producció posterior d'aquell pot rectificar en sentit divers, és avinent de posar un comentari a cada obra nova d'un poeta madur i segur de si mateix, que es renovella en gràcia i s'afirma de bell nou el màgic prodigiós del llenguatge que ell és, a cada nova presa de contacte amb els seus admiradors i devots.

Parlar de Josep Carner poeta, altrament, no és cosa permesa a tots. Acaba de fer-ho bellíssimament mossèn Cardó amb la presentació que féu l'altre dia (4 de juny) en la sessió dedicada per la Radio Associació de Barcelona, on esbrina la funció lingüística primordial de la poesia carneriana que ha fet, dins el català, "una revolució amb modulacions clàssiques", i en la qual "el balbuceig semidiví de la poesia, segona naixença de les paraules reengendrades a nova llum, poques vegades ha trobat ni trobarà en la nostra llengua una expressió més noble".

Aquesta és la glòria potser més alta del gran poeta. Les delícies de matització, les meravelles de suggestió i emoció musical del verb, les finors i exquisiteses de sensibilitat aprimades fins al preciosisme, tot és en tots els seus llibres, i és també en aquest darrer, *El Veire encantat*, veire propiciatori de pures libacions poètiques. Novetats? Qui se'n cura de cercar-ne davant una perfecció així! No és per ventura, en el fons, la major de totes les novetats, mantenir el to d'una tal perfecció a través d'una obra tan extensa amb un alè tan sostengut? En algunes de les composicions d'aquest darrer lustre, potser, entre el guspireig de la ironia, que és consubstancial a la poesia d'En Carner, traspua una finíssima boirina d'amagada recança o enderiada tristor, que enllangueix els versos del poeta llunyà:

*Tenebres amurallen
la vida i l'esperit;
en un glop de desig l'adéu que plora
fa tremolar la nit.*

J. P. M.

L E S A R T S

EXPOSICIONS

Interesants exposicions, d'extraordinari valor artístic, han desfilat per les Galeries Costa. Rosari de fines pedreries que hem desgranat amb unció i plaer. Mereixedores totes de major atenció de la que permet un tan reduït espai que ens obliga al laconisme en l'expressió i a la parquetat en els conceptes.

CARME OSÉS I ENRIC OCHOA

Enric Ochoa, il·lustrador, és més que conegut. L'han popularitzat els dibuixos de figures femenines, de contorns rítmics i acariciadors, resolt amb el mínim de traços, que sobreixen d'unitat i gràcia i que, dins la relativitat, podem titllar de perfectes.

Qui no coneixíem era Ochoa pintor, de rica tècnica miniaturista i de colors escaients com els esmalts. La cura en la minuciosa factura minva la pròpia agilitat. S'infiltra la labor pictòrica de romanticisme que avalora faccions formoses amb suggerències d'exquisits sentiments.

Carme Osés, avantatjada deixeblla de N'Ochoa, a l'art del qual s'acosta en la figura, sense arribar a tan intensa emotivitat, sap, en el paisatge, apartar-se del seu mestre, per passar a un terreny més realista en el que assoleix suaus lluminositats.

HAANS PAP

Haans Pap presenta una selecció de natures mortes, figures i paisatges de Pollença; i poc temps després, una altra en la que abundaven notes d'Eivissa. Descobreix, igualment en ambdues, espontaneïtat en la composició i facilitat sorprenent en l'execució. Virtut que, en extremar-se, revesteix certa superficialitat.

Simpàtics, els temes; sobri en la factura; definits, els plans; sintètic amb ponderació, equilibra la seva manera equidistant de l'avantguardisme i del classicisme.

És un temperament d'artista i un treballador infatigable.

ARTISTES DE MENORCA

Una simpàtica agrupació de pintures de la Sra. de Medina, J. Vives Llull, J. Roig Olada, B. Benejamm, R. Medina Tur, Alexandre Monjo, Emili Castaños i F. Fernández Monjo, patrocinada pel Foment del Turisme de Menorca, mostra assumptes atraients de l'esmentada illa.

Les obres són totes estimables pels encerts a recollir amorosament visions personals.

ALVÉ VALDEMI

Festa de color, de flors i gerros, de brillantors esmaltades. Varietat d'aspectes de temes similars. Retrat de senyora de xamosa factura. Algunes marines, notes de port, de clarors més apagades. Conjunt elegant i suntuós.

LUHÍ ALBERT-LASARD

Tant interessantíssima és aquesta artista com les seves obres. L'artista com exemplar de vibració espiritual al ritme de les inquietuds de l'art modern. Les obres perquè en arabesc vertiginós de línies i colors copsen quelcom intangible.

Aiguaforts, litografies, aquarelles; agrupaments, retrats, paisatges són en alt grau suggerents. Els ocells, pintats amb delicadesa admirable, recorden els d'escollits artistes orientals.

Les reproduccions destinades a il·lustrar l'inspirat poema de Paul Valéry són impecables. Tenen tota l'apariència de les aquarelles originals.

RAFEL BENET

Crític d'art i pintor notable. L'erudició i el sentiment artístic s'ajunten per produir una selecta pintura en la qual fixa sols el que vol dins el camí de depuració artística. La marcada distinció és resultant de la ponderació en utilitzar extensos coneixements; i en aportar a cada obra sols els elements precisos, deixa endevinar superiors forces latents. Controla la feina pensada, una exquisita sensibilitat.

Natures mortes de vigorosa i a la vegada suau coloració; boscúries animades per figures camperoles amb unitat d'ambient; marines plàcides de justes tonalitats. Tot evidencia facultats privilegiades cobertes per un vel de modèstia.

CÈSAR CABANES

A l'esmentada exposició de Benet acompanya la de l'escultor Cèsar Cabanes. Apreciada era ja aquí l'obra esmerada de mestre tan enamorat del seu art com de Mallorca. Fou l'organitzador de l'exposició d'artistes terrasencs i ara ens brinda noves mostres de la seva labor pulcra en diverses matèries.

Se significa al present de manera especial en alguns retrats parencers, ben acabats.

MANUEL RAMÍREZ

Reuneix nombrosos paisatges i marines d'homogeni i simpàtic conjunt. Amb personalitat ben definida i amb fe en les seves forces i en el propi sentir, lluita per extreure del natural rica complexitat de valors. Ramírez ha adoptat el camí idoni al seu temperament, amb coneixement del que feia. La seva educació artística li permetia escollir-ne d'altres.

La paleta, nítida, i el treball, pulcre. Tal vegada excessiva atenció als detalls pot perjudicar la visió de conjunt. Percep diàfana la llum de Mallorca i ambienta els termes amb justesa. Les llunyanies muntanyoses són delicadament tractades i alguna marina assoleix fineses de pastell.

T. DELGADO

Delgado és un dibuixant exquisit. I en aplicar-li conscientment aquest apropiat qualificatiu ens sembla ja haver complert la part més essencial.

Les línies s'ajustin bé al natural o bé a la fantasia; els colors harmonitzin més o menys, és inútil cercar una línia o un color privat d'exquísita. El mateix podem repetir quant a formes femenines, actituds, expressió, ropatges i objectes diversos que componen deliciosa ornamentació. La seva juvenesa i la labor present poden ésser l'alba d'una obra de gran valor.

DIMITRI TSAPLIN

L'eminent artista Dimitri Tsaplin té exposades al "Círculo Mallorquín" una sèrie d'escultures de sòlida inspiració.

Era ja conegut a fora i ara dóna lloc a reconèixer-lo aquí com a genial intèrpret de la forma. Harmonitza les masses i les satura de vida. La dura pedra esculpida amb fermesa cobra l'apariència de flonjor en el plomatge de les aus; de cautela en l'actitud de les feres; de dolcesa en qualque testa femenina.

La influència de Rodin, discreta i sanitària en algunes obres, és excessivament accentuada en *Pensador*.—B. B. C.

CONCERTS

COR DE COSSACS DEL DON

Els dies 17 i 18 de maig, l'empresa del Teatre Líric tingué l'encert de fer-nos sentir aquesta admirable agrupació coral, que venia a Mallorca precedida de gran fama. Es tracta, efectivament, d'un cor notabilíssim d'antics oficials de l'exèrcit imperial rus—segons diuen—que es formà en el camp de presoners de Tschelengir, prop de Constantinoble, que es presentà per primera vegada a Viena l'any 1923 i que ha seguit, de llavors ençà, la seva actuació per tot el món amb èxit sempre creixent.

Els programes que executà aquesta interessantíssima agrupació coral estaven composts de cançons religioses i cançons populars russes de diferents autors. Unes i altres—nosaltres, musicalment parlant, preferim les religioses—foren executades amb tan suprema perfecció, en tots sentits, que arrancaren del públic frenètics aplaudiments. No solament als intel·ligents en la matèria, coneixedors, com és natural de totes les dificultats a vèncer per assolir una aital perfecció, sinó al públic, en general, que el segon dia fou ja molt més nombrós que el primer. En vista de l'èxit obtingut, l'empresa determinà donar un tercer concert, la tarda del dia 19.

Als elogis unànims del públic a aquesta excepcional agrupació, als seus solistes i, sobretot, al seu Director Serge Jardoff, al qual es deu la millor part dels èxits del conjunt, unim els nostres més sincers des d'aquestes planes.

FESTIVALS CHOPIN.—1933

Amb la solemnitat acostumada, els dies 20 i 21 de maig tingueren lloc les sessions inaugurals dels Festivals Chopin, que fa ja tres anys que es celebren a aquesta ciutat sota els auspicis del "Comité pro Chopin".

L'interès d'aquestes sessions, la primera de les quals es celebrà al Teatre Principal la nit del dia 20 i la segona al claustre de la Cartoixa de Valldemossa, la tarda del dia següent, era recolzat principalment per la vinguda a Mallorca d'una representació de l'"Assotiation des Jeunes Musiciens Polonais à Paris" acompanyats del seu President M. Felix Labunski, i molt par-

ticularment, en la valuosíssima col·laboració del compositor Manuel de Falla, hoste il·lustre de la nostra illa, que havia tingut la gentilesa d'oferir a la "Capella Clàssica de Mallorca", amb motiu d'aquests festivals, una adaptació per a cor mixte de la *Balada en fa major*, del malaguanyat músic polonès.

Al Teatre Principal, davant un públic selecte nodrit en bona part per la colònia estrangera, i després d'un interessant parlament en francès de M. Labunski sobre la música polonesa, les artistes Grazyna Bacewicz, violinista; Jadwica Hennert, soprán, i el pianista Jerzy Sulikowski, executaren un interessant programa, tot ell de música polonesa d'autors del segle passat i de l'actual. El curt espai de què disposam, ens fa impossible detallar una per una les obres d'aquest programa i donar un petit extracte del parlament documentat del Sr. Labunski, avui reputat com un dels millors compositors de la jove escola polonesa. Ens plau, però, fer constar que el públic es donà compte, des d'un principi, del valor dels simpàtics artistes i premià la seva labor amb càlids i justos aplaudiments.

L'acte celebrat a Valldemossa la tarda del 21 fou, com cada any, un brillant homenatge a la memòria de Chopin, el músic malalt i enyoradís, l'esperit del qual sembla que suri encara després d'un segle, voltat d'harmonies romàntiques, pels amples corredors del claustre de la Cartoixa. Fou nombrosíssim el públic que hi assistí, atret no solament pels records i la suggestió del lloc, sinó per l'interès del programa, on figurava l'adaptació de Falla, de què hem parlat abans, a la qual el mestre havia tingut l'encert d'ajustar les paraules de Verdagner de la *Balada de Mallorca* de "L'Atlàntida".

La primera part d'aquest programa era integrada exclusivament per obres de piano i cançons de Chopin, que digueren, respectivament, el pianista Sulikowski i la gentil cantatriu Jadwiga Hennert, els quals recolliren extensos i continuats aplaudiments que obligaren, a cada un d'ells, a executar algunes obres de plus.

Abans de començar la segona part del concert, el nostre poeta En Guillem Colom, que acabava d'arribar de Barcelona de recollir l'Englantina als Jocs Florals d'enguany, llegí un bellíssim poema en memòria de Chopin, que dedicà als joves músics polonesos i que el públic rebé amb una llarga i intensa ovació.

Però l'ovació delirant de la tarda fou la que el públic tributà, alçant-se dret, a Manuel de Falla, després de l'execució de la seva obra. No en sabem, però, encara que en sabéssim, no ens considerariem capacitats per a analitzar aquesta obra que Falla ha tingut la gentilesa de dedicar a la nostra Capella Clàssica, i, per tant, a Mallorca. Chopin i Falla es troben en ella íntegrament, i això ho diu tot. La interpretació que en féu la Capella sota la direcció del mestre Thomàs fou perfecta, com totes les seves. La insistència de l'ovació obligà a bisar-la.

De l'actuació de la Capella en la resta del concert, no cal parlar-ne. El que escriu aquestes ratlles n'és un devot decidit i no ha de repetir el que ha dit ja des d'aquest mateix lloc en lloança d'ella i del seu Director; però vol fer constar, perquè és la veritat, que en el concert de Valldemossa es superà a ella mateixa i que aquesta superació culminà en el coral *In monte Oliveti*, obra polonesa del segle XVIIe, i en el *Credo de la Missa del Papa Marcel*, de Palestina.

Assistiren a l'acte les autoritats de Palma i les locals de Valldemossa, portant l'Excm. Sr. Governador de la Província la representació delegada de l'Excm. Sr. President de la República.

* * *

La segona part dels Festivals Chopin, tingué lloc els dies 3, 4, 5 i 6 de juny al Teatre Principal a càrrec de l'Orquestra Simfònica de Madrid sota la direcció del mestre Arbós, amb programes vertaderament interessants i suggestius.

El gran nombre de devots amb què compta a Mallorca la notable orquestra madrilenya; les simpaties que el mestre Arbós té i ha tingut sempre entre el nostre públic, de les quals ja fa temps que n'hi ha donat bona prova, el marc senyorívol del primer teatre de Ciutat; i quan no fos altra cosa, l'alta qualitat social de l'espectacle, tan clares vegades atès a Mallorca, feien esperar un èxit formidable de públic a cada un dels quatre concerts. I tanmateix, hem de confessar que no fou així. No volem dir amb això que no hi hagués un abonament bastant nodrit, ni que la sala no estàs cada dia vistósíssima de públic selecte i de belles dames esplèndidament habillades que valien ulls per mirar; volem dir simplement que, tant en el pati com a les llotges de pati i primer pis, es veien buits que no estàvem acostumats a veure en casos semblants. Això havia d'influir en l'èxit material dels concerts ja que no en l'èxit artístic, que fou, com sempre, brillant. A judici nostre, no cal donar tota la culpa als programes, com féu qualcú l'any passat, perquè aquest any hi havia per a tots els gusts. Des de Bach, Haydn, Beethoven i Brahms, passant per Wagner, Strauss, Musorgski i Debussy, fins a Falla, Ravel i Strawinski. La presència del mestre Falla era un altre dels atractius poderosíssims, com ho era també la gran quantitat d'obres que executava la Simfònica per primera vegada a Mallorca. ¿Fou la indiferència de la nostra bona societat per la música culta, o foren raons, encara més depriments per a nosaltres—que no ens atrevim a esmentar davant el fet que poc temps després s'exhaurís el paper a la Plaça de braus—les que restaren públic al Principal? No ho sabem; però no podem deixar de consignar amb contrarietat aquest fet.

PRIMER CONCERT.—S'inicià l'audició amb la *Simfonia n.º 12, en si bemoll*, de Haydn, que va ésser interpretada per la Simfònica amb la pulcritut amb què acostuma a executar la música clàssica.

El programa d'aquest concert comprenia dues transcripcions: una de Hubay, d'una *Xacona*, de Bach; i una altra de Ravel dels *Quadres d'una exposició*, de Mussorgski. Som, en principi, contraris a tota transcripció; però admetent aquestes com una traducció de la música original, hem de convenir que cada una, dintre el seu estil, era un model d'orquestració.

Seguí la versió per a concert de *El Amor brujo*, de Manuel de Falla. Sense ésser una de les seves darreres obres, en les que el geni vola amb ales segures i robustes, constitueix ja un esplèndida manifestació del seu art, tan personal i tan racial. S'ha d'admirar de quina manera queda aristocratitzada la música del poble, en passar per la ment prodigiosa de Manuel de Falla, d'aquest home genial, que avui és indiscutiblement un dels millors compositors moderns de tot el món.

Acabà el concert amb l'*Obertura de Tanhäuser* tocada tan brillantment com acostuma el mestre Arbós.

SEGON CONCERT.—Començà amb el preludi de *L'après-midi d'un faune*, de Debussy, pàgina delicadíssima executada per l'orquestra amb una gran sensibilitat.

Les il·lustracions de Ravel a uns contes per a infants, titulades *Ma mère l'oie*, que s'executaven aquí per primera vegada, sorprengueren a una part de l'auditori, per bé que es tracta d'unes pàgines perfectament assequibles i sense complicacions excessives. Sota l'apariència d'una ingenuïtat infantil, amaguen aquestes pàgines tot el *savoir faire* del seu eminent autor.

Les *Danses de Nusch-Nuschi*, de Hindemith, que s'estrenaven també a Mallorca, desorientaren força més, principalment en la seva segona meitat, pels canvis de to tan freqüents i sense cap classe de preparació. És obra impossible d'assimilar en una primera audició.

Seguia la *Segona Simfonia*, de Brahms, obra magnífica, que per la forma mestrívola amb què l'autor tracta l'orquestra s'escolta sempre amb gran interès.

Don Quixot vetllant les armes, d'Oscar Esplà, és una obra orquestral ben construïda, a la qual podríem objectar que és poc suggeridora de les escenes que es proposa comentar.

Falla estava representat en aquest concert per la *Dansa final* de *El sombrero de tres picos*, rebuda amb tant merescuts aplaudiments, que l'orquestra es veié obligada a executar la *Dansa del moliner*, de la mateixa obra.

TERCER CONCERT.—La primera part era integrada per la *VI^a Simfonia*, de Beethoven. Prou coneguda del nostre públic, direm solament que va ésser la seva interpretació una de les més perfectes que s'han registrat a Mallorca.

Formava la segona part la versió per a concert del ballet *Petruixka*, de Strawinski. Dintre les tendències modernes de la música, és una obra esdevinguda ja clàssica i acceptada per tothom. Creim que si en els programes s'hagués donat una explicació més literal de l'acció del ballet, l'obra no hauria sorprès a un sector del públic que, potser per un *parti-pris*, no va fer l'esforç de voler-la entendre. La majoria, però, del nostre públic aficionat, entre el qual molts ja coneixien *Petruixka*, aplaudí fervorosament aquesta obra que ha marcat una fita en la música contemporània.

A continuació fou executat *Heraldos*, una de les primeres obres de Salvador Bacarisse, amb la qual encara no està definida la seva personalitat. Es tracta d'unes impressions simfòniques, de factura correcta, que foren aplaudides pel públic sense massa convicció.

La cooperació en aquest concert del pianista G. Copeland desvetllà l'interès de bona part de la colònia nordamericana que hi assistí ben nombrosa. El pianista, ja conegut del nostre públic, demostrà una vegada més el seu virtuosisme. Entre les seves interpretacions, va destacar la de *La Cathédrale engloutie*, de Debussy.

QUART CONCERT.—Una primera part meravellosa i meravellosament interpretada. La componien el *Concert de Brandenburg en sol*, de Bach i l'obertura *Leonora n.º 3*, de Beethoven. En la primera d'aquestes dues obres, va quedar demostrat fins on arriba l'excel·lència de la corda de la Simfònica; en *Leonora*, fins on arriba l'excel·lència del seu director. La interpretació de dites obres la consideram el *clou* de tots els quatre concerts.

Seguia el *Don Quixot*, poema simfònic de R. Strauss. Malgrat que aquesta forma musical no és ja avui cultivada pels compositors moderns, hem de convenir que es tracta d'una obra mestra dintre el seu gènere, que, juntament amb els altres poemes simfònics del mateix autor, ha de conèixer i admirar tot aquell que vulgui comptar-se entre els bons amants de la música.

La inclusió en el programa d'alguns fragments de *La Vida breve*, de Falla, obra de joventut, puix que fou escrita l'any 1903, va donar lloc a que el dit mestre, que es trobava al teatre, rebés una afectuosíssima ovació, tant del públic com dels executants, entre els que es comptava la Capella Clàssica de Mallorca que havia pres part en l'execució.

Els concerts finiren brillantment amb l'execució de *Catalònia*, d'Albéniz, obra ben construïda i plena d'humor, i amb la *Cavalcada* de La Walkíria, que la Simfònica interpreta, al nostre entendre, amb un excés d'efectisme, que aixeca, però, l'entusiasme del gros públic.

En resum: els concerts de la Simfònica de Madrid constituïren quatre sessions d'art veritable, de les quals en farem grat al Mestre Arbós i a tots quants han ajudat a fer-les possible. Tant-de-bò que poguéssim comptar amb les mateixes possibilitats els anys vinents, per bé de la cultura musical de la nostra illa.—A. S.

RECULLS DE FORA

Aprovada en 7 de juny la llei del Tribunal de Garanties Constitucionals, quedava clos el termini de duració del pacte parlamentari del Govern amb el bloc oposicionista. El dia 5 de juny, s'obrí a Madrid el Congrés del Partit Radical-Socialista que fou un llarg debat entre les dues tendències, Gordon Ordax, anti-governamental i Marcellí Domingo, col·laboracionista. Dia 8, en el Consell de Ministres celebrat a Palau, amb motiu de proposar el Sr. Azaña la substitució del Sr. Carner per malalt, a la cartera d'Hisenda, i el desdoblament de la d'Agricultura, el Sr. Alcalá-Zamora, sense prejutjar, digué, la qüestió, indicà que volia consultar abans els Caps republicans. Entés això com una cessació de la confiança, el Sr. Azaña plantejà a l'acte la crisi total del Govern.

El capvespre del mateix dia, començaren les consultes que seguiren tot dia 9. A la nit d'aquest dia, fou ofert el Poder al Sr. Besteiro el qual, d'acord amb el seu criteri personal sobre l'intervencionisme governamental socialista, declinà, l'endemà, l'encàrrec acceptat sols per deferència al Sr. Alcalá-Zamora. És encarregat de formar govern l'ex-ministre socialista Sr. Prieto, el qual, després de fer diverses gestions, declinà també l'encàrrec el dia 11, i fou cridat aleshores el Sr. Domingo, ex-ministre radical-socialista qui retornà al cap de poc els poders; llavors, és cridat l'ex-President dimissionari Sr. Azaña, després d'haver estat consultades novament a Palau altres personalitats, entre elles el Sr. Lerroux.

Dia 12, forma el Sr. Azaña el nou Govern que prengué possessió dia 13 i el qual, eliminats els membres de l'anterior Srs. Carner, Giral i Zulueta, queda constituït en la següent forma: Presidència i Guerra, Sr. Azaña (A. R.); Estat, Sr. de los Rios (S.); Justícia, Albornoz (R. S.); Obres públiques, Prieto (S.); Treball, Largo Caballero (S.); Marina, Companys (E. C.); Indústria i Comerç, Franchy Roca (Federal); Instrucció Pública, Barnés (R. S.).

El mateix dia, el Sr. Maura publica un violent manifest, signat per ell i tots els diputats de la minoria conservadora amb el que anuncia la seva retirada del Parlament i el començ d'una campanya al carrer contra el nou Govern. El dia 14, es presenta el Govern al Parlament i fa el Sr. Azaña la declaració ministerial. En la mateixa sessió, parlen els Srs. Lerroux i Prieto en termes de concòrdia que liquiden la posició respectiva dels dos partits, radical i socialista, i començà el debat polític que és liquidat i clos dia 20 amb la votació d'un vot de confiança per 189 contra 6; un dels discursos més comentats fou el del Sr. Sánchez Roman, per la posició que sembla adoptar dins la política espanyola.

* * *

El dia 2, signà el President de la República la llei de Confessions i Congregacions. El mateix dia, es féu públic un extens document signat pels Metropolitans d'Espanya que constitueix una protesta contra la nova llei.

El 5 de juny, publica el Sant Pare Pius XI la seva Carta Encíclica: *Dilectissima nobis*, adreçada als catòlics espanyols, en la que condemna i protesta de la nova llei.

Dia 19, començà a Madrid la vista de la causa pels fets del 10 d'agost de l'any passat. En la sessió del dia 21, es promouen certs incidents sorollosos pels lletrats defensors que en atacar el fiscal Sr. Anguera de Sojo, posen de relleu el caràcter anti-català del moviment que es substancia en aquest judici.

Les velles dificultats i discussions intestines de l'Esquerra Catalana a l'Ajuntament de Barcelona, ja manifestades en anteriors incidències, ho foren palesament el dia 2 de juny, que presentaren la dimissió fulminant tots els tinents d'Alcalde. L'incident motivà la ràpida tornada de Madrid del President Macià, qui arriba a Barcelona dia 4. Dies després, es féu pública la dimissió de l'Alcalde Sr. Aiguader, que es trobava també a Madrid. El dia 9, després d'haver corregut distintes versions sobre la solució que tendria l'afer, inclús la del nomenament d'una Comissió gestora, i d'una sessió extraordinària del Parlament Català dedicada a l'afer, es reuní l'Ajuntament i, després d'acceptar les dimissions, foren nomenats automàticament els nous tinents d'Alcalde, per ordre de majoria de vots. D'Alcalde seguí el Sr. Aiguader i s'anuncien per data no massa llarga eleccions municipals generals a tota Catalunya.

Amb data de 2 de juny, fou signat el Decret que traspassa els serveis de Pesos i Mesures a la Generalitat de Catalunya. El dia 6, els serveis del Notariat, en forma que motiva una interpellació de la minoria de Lliga Catalana al Parlament de Catalunya sobre la minimització estatutària que representa aquell traspàs.

Els carrers de Barcelona, on dura encara l'agitació social amb auguriosos caràcters d'endèmia, foren novament ensagnats el dia 12, amb motiu d'una topada a la Plaça de la Universitat, entre els vaguistes del ram de la construcció i la força pública, en què hi hagué un mort i diversos ferits. El dia 14, en sorprendre la policia una reunió clandestina a la barriada de Sant Martí, fou mort un Caporal de la Guàrdia d'Assalt i ferit un guàrdia, i detinguts els reunits.

A conseqüència d'una protesta escolar contra els Catedràtics Sr. J. Xirau i J. Fuset, de les Facultats de Dret i Medicina respectivament, fou tancada dia 9 la Universitat de Barcelona.

A Roma, fou signat per fi, després d'una tongada de rumors contradictoris que feien dubtar si arribaria a ésser un fet, l'anomenat Pacte dels Quatre o conveni entre Anglaterra, Alemanya, Itàlia i França. La signatura d'aquest pacte fou acollida arreu en els medis internacionals amb els millors auguris, ja que es considera generalment que l'important acord, con-

clós no sense dificultats, representava una garantia i fermança de pau per l'avenir immediat.

Invitats pel President F. Roosevelt per tenir un canvi d'impressions sobre les solucions possibles de la crisi econòmica i estudiar la qüestió dels deutes de guerra, anaren a Washington, dies 21-26 d'abril, el Premier anglès Mac-Donald; els 24-28 Mr. E. Herriot, representant del Govern francès; del 3 al 6 de maig els Srs. Guido Jung, ministre de Finances italià i l'ambaixador d'Itàlia; del 6 al 12, Hjalmar Schacht, president de la Reichsbank i Delegat del Reich. Dia 8 de maig, el President Roosevelt pronuncia un discurs, radiat a tot el món, en el que afirma la solidaritat dels EE. UU. amb les altres nacions i declara que la reducció dels armaments i de les barres comercials, l'estabilització de les monedes i el restabliment de la confiança són les condicions que han d'assegurar l'èxit de la Conferència Econòmica mundial que ha de reunir-se a Londres el 12 de juny.

Un altre centre d'activitat diplomàtica fou, aquests temps, Roma, on anaren del 10 al 18 d'abril els Srs. Franz von Papen, Vice-Canceller alemany i Herman Wilhelm Goering, a conferenciar amb Mussolini. Pel mateix temps, era també a Roma el Doctor Engelbert Dollfuss, Canceller d'Austria. I el President de l'Estat lliure d'Irlanda Sr. Edmon De Valera.

El 18 d'abril, es dictà la sentència del tribunal suprem soviètic en la causa contra sis enginyers anglesos de la Metropolitan Vickers i dotze russos acusats d'espionatge i sabotatge. Mr. Thornton és condemnat a 3 anys de reclusió, W. H. Mac Donald a 2 anys; Monkhouse, Nordwall i Cushny són expulsats, i dels russos, dos són absolts i els restants, condemnats a penes de 2 fins a 10 anys de presó. La causa havia arribat a apassionar. El dia 19, el Govern anglès qui ja el dia 6 havia fet aprovar en tercera lectura a la Cambra dels Comuns, per 291 vots contra 41 una llei permetent l'embargament de mercaderies soviètiques, prohibeix la importació soviètica a Anglaterra a partir del 26 d'abril. El 22, un decret soviètic prohibeix a totes les organitzacions de comprar res a Anglaterra. Dia 23, la Delegació comercial soviètica a Londres abandona Anglaterra.

A Alemanya, segueix i creix el ple domini nacional-socialista. El 1er d'abril, es declara un boicot de 24 hores als establiments d'israelites, d'acord amb el pla de la direcció nacional-socialista; són agravades les disposicions penals pels delictes polítics; és modificada l'estructura de l'Imperi, suprimint les autonomies dels distints Estats; es fa un nou estatut de funcionaris que exclueix els jueus de les funcions oficials; els empresaris són autoritzats a acomiadar els treballadors de sentiments hostils a l'Estat; els estudiants es drecen contra l'esperit anti-alemany.

El 13 d'abril, a la Cambra dels Comuns anglesa, Sir Austin Chamberlain i Sir John Simon es pronuncien contra el règim hitlerià i contra la revisió dels tractats demanada per Alemanya. L'endemà, l'Ambaixador alemany a Londres és encarregat de protestar davant el Foreign Office d'aquelles declaracions.

Dia 10 de maig, es fa a Alemanya un auto de fe de llibres "impurs" considerats com a "contraris à l'esperit alemany".

* * *

A París, tengueren lloc el 6 d'abril solemnes cerimònies en honor del Doctor Sant Albert el Magne, a la Sorbona, en les quals pronunciaren discursos, en commemoració del seu ensenyament en aquella Universitat, Mr. E. Gilson, prof. de Filosofia medieval al Col·legi de França, el Dr. von Hildebrand, prof. de Munich, i el Ministre d'Educació Nacional de França, Mr. A. de Monzie.

* * *

Del 3 al 8 d'abril, tengué lloc a Palerm el 3^r Congrés internacional de Dret Penal. Del 16 al 22, fou tengut a Madrid el 4^t Congrés Internacional d'Oftalmologia. El 17, s'obrí a Bolonya, passant el 22 a Roma, un Congrés Internacional de Dret romà, amb motiu del 14e centenari de la publicació del *Digesto* (30 desembre 533). A Roma també, del 18 al 22, és tenguda la 18ª Conferència parlamentària internacional del Comerç, en el qual es tracta el tema d'un estatut internacional de la radiodifusió. A Lisboa, del 18 al 20, Congrés de l'Institut Colonial Internacional. Del 24 al 28, a París, 1er Congrés internacional del canvi, amb assistència de delegats de 47 nacions.

* * *

A París, morí el 30 d'abril la poetessa Comtessa Mathieu de Noailles, nada princesa Anna de Brancovan, en 1876. Era autora de *Le Cœur innombrable*, el seu primer llibre (1901), i una pila de llibres posteriors de poemes, entre els quals: *La nouvelle esperance* (1903); *Les Eblouissements* (1907), *Les vivants et les morts* (1913), *Forces éternelles*, *Poème de l'amour*, *L'honneur de souffrir*, *Le livre de magie*, etc. Fou una catalanòfila fervent i és de recordar l'ajut donat al President Macià quan el procés per l'alçament de Prats de Molló.

* * *

A Alger, ha estat oberta enguany, del 17 al 26 gener, una important Exposició d'Urbanisme i arquitectura moderna.

A París, tindrà lloc, del 22 al 24 juny, en el Conservatori d'Arts i Oficis, el 5.e Congrés de la Calefacció i Ventilació de construccions habitades.

* * *

A Londres, fou solemnement inaugurada dia 11 la Conferència Econòmica Internacional, amb un discurs del rei Jordi d'Anglaterra, i una solució del Primer anglès Mac-Donald.

A Ginebra, està oberta la Conferència Internacional del Treball, de la qual es retiraren dia 18 els representants, obrers i patrons, alemanys per considerar injuriosos certs conceptes emesos per altres delegacions. La Conferència estudia la qüestió de la setmana de 40 hores.

* * *

Al Museu de les Arts Decoratives de Barcelona, recentment instal·lat, com és sabut, en el que fou Palau reial de Pedralbes, fou inaugurada una exposició d'Indumentària retrospectiva, el guix de la qual era format per la col·lecció Rocamora.

* * *

Del 3 al 18 de juny, estigué oberta la VI Fira Oficial de Mostres de Barcelona. El dia 5, fou clausurat el VI Saló Internacional de l'Automòbil, obert des del 24 de maig, a Montjuïc.

Ha estat nomenat director artístic de l'emissora de Radio Associació EAJ 15, el nostre amic Baltasar Samper. Sota la seva direcció, els programes de dita emissora són de cada dia més interessants.

L'Acadèmia Espanyola de la Llengua, per tal de commemorar el tercer centenari de la publicació del Quixot convoca un concurs literari per obtenir al premi de la Fundació Duc d'Alba (12.000 ptes.), sobre el tema: Vocabulari complet de les obres d'Alonso y Juan de Valdés. El terme de presentació d'obres acaba en 31 gener 1937.

És de remarcar l'èxit obtingut pel compositor català Robert Gerhard amb la cantata: *L'alta naixença del Rei En Jaume* (lletra de J. Carner), a Viena i Amsterdam, obtentor a més del premi anyal del Concurs Internacional de Música.

La nostra col·laboradora, l'exquisida poetessa Na Maria Verger, acaba d'ésser premiada amb l'Englantina en els Jocs Florals celebrats darrerament a Horta. La nostra felicitació coral.

N O T I C I A R I

MONUMENTS PREHISTÒRICS

L'honorable patrici mahonès, senyor Francesc Orfila, en morir l'any 1930 va llegar a la Diputació el talaiot de Trepucó amb els terrenys que el circumden tancats pel polígon abaluartat que en 1781 féu construir el duc de Crillon.

Posteriorment, la vídua del senyor Orfila ha fet també oferta a la Diputació de tota l'extensió de la terra de la seva propietat que sia necessària per a obrir una via que posi en comunicació el talaiot amb el camí veïnal dit de Trepucó.

I, al mateix temps, els germans senyors Mateu i Joana Ponsetí, de Mahó, han ofert a la repetida Corporació uns terrenys que contenen interessants construccions megalítiques, a fi que, per la circumstància d'estar al costat del talaiot de Trepucó, puguin constituir, amb aquest, una sola estació arqueològica sota la inspecció i custòdia de la Subcomissió de Monuments Històrics i Artístics de Menorca.

La Diputació, en acceptar totes aquestes donacions, va acordar, a l'ensens, posar-ho en coneixement del Ministeri d'Instrucció Pública i Belles Arts per si creu oportú que sia degudament agraït i recompensat el remarkable exemple d'amor i respecte a la cultura pàtria i al nostre patrimoni arqueològic, palesats per la senyora vídua d'Orfila i pels germans senyors Ponsetí.

L'ESTATUT DE LA NOSTRA AUTONOMIA

El dia 6 de desembre de l'any passat—han transcorregut ja més de sis mesos—es reuní, en el Palau de la Diputació provincial, una Assemblea dels Ajuntaments de Balears per tractar de la redacció de l'Estatut autonòmic. En aquell mateix acte, es nomenà una Comissió encarregada de portar a terme aquest treball. Però és el cas que encara no hem sabut res de l'esmentada Comissió, ni l'hem sentida respirar. Convindria que les coses, i sobretot aquestes tan transcendents, no es fessin amb tanta calma, ni tan a porta tancada.

NAVILERA MALLORQUINA

Aquesta entitat marítima acaba d'adquirir dos pailebots més que, seguint el costum, batejà amb el noms de "Cala Marzal" i "Cala Engosalba", amb els quals sumen el nombre de vint-i-un vaixells amb un total de cinc mil tones els vaixells que posseeix. La "Navilera" és la societat més important del món en aquesta classe de naus, les quals, amb viatges regulars van a Barcelona, València, Castelló, Gandia, Sete, Marsella, Toló, Niça, Mogador i altres ports. Així es referma la tradició marítima de la nostra Pàtria.

CICLISME

En el Campionat balear de ciclisme, de fons per carretera, guanyà el

català Bachero, al qui seguien d'Aubalart, Cebrià, Pou i restants. Hi prengueren part vint-i-quatre corredors.

VOL MADRID-BARCELONA-PALMA

La casa Dornier ha fet un assaig de propaganda comercial a favor dels seus aparells, venint per això un Dornier 21-22 des de Madrid. La casa LAPE pensa establir per a fi de l'any un servei regular entre Barcelona i Mallorca per via aèria.

NOUS HOTELS

Foren inaugurats l'"Hotel Mallorca", "Casa España", "Taberna Vasca", "Gènova Hotel", "Pullman" i "Solarium Hotel".

MILLORES A FELANITX

En aquesta ciutat, es celebraren festes solemnes amb motiu de la inauguració de la Sala d'operacions i consultori mèdic, instal·lats a l'Hospici, millora que posa a Felanitx al cap d'avant dels pobles de Mallorca en qüestions d'higiene i d'altres aspectes del progrés urbà.

L'EMPRÈSTIT PER A CANALITZACIONS I ESCOLES

L'Ajuntament de Ciutat acorda anar prest a la realització de l'emprèstit aprovat per a la canalització d'aigües i clavegueres i construccions escolars. El projecte de canalització és obra de l'enginyer català senyor Cèsar Molines en col·laboració del mallorquí Pere González, higienista i Director del Laboratori Municipal de Barcelona.

TURISME

Segons dades del Foment del Turisme, durant el proppassat mes de maig vengueren a Mallorca 10.368 turistes.

UNA BIBLIOTECA A ANDRAITX

Ha estat inaugurada en aquest poble una biblioteca pública.

OBITUARI

Ha passat aquest món Don Miquel Porcel Riera. Abans d'ingressar en el Magisteri oficial, fou pensionat per la nostra Diputació per a assistir als cursos de *sloj* (treballs manuals escolars), que el gran pedagog Otto Salomn dava a l'Escola Normal de Naas (Suècia). En aquest viatge, compregué totes les possibilitats pràctiques de l'Escola graduada, ensenyança cíclica, base després dels seus llibres escolars, que són populars. El Sr. Porcel amb l'ajut de la Diputació, l'any 1892 organitzava la primera Colònia escolar. Exercí el difunt el Magisteri amb un vertader zel, i deixà publicats no pocs articles d'orientació escolar.

FESTA D'ORFEONS

Al saló de sessions de les Cases de la Ciutat, es celebrà una festa d'Orfeons que tengué doble aspecte: rebre les masses corals catalanes "As de Bastos" i "Aliança de La Garriga" i alhora donar a l'Orfeó del Mont de Pietat de Santa Catarina l'estandard ofert per subscripció popular.

VIATGE D'ESTUDI

Han realitzat un viatge d'estudi, principalment sobre matèries d'Art i

Història, trenta estudiants de l'Escola Normal. Visitaren Madrid, Toledo, El Escorial, Saragossa i Barcelona.

UN CATALANÒFIL

Werner Schulz, jove escriptor de Dansic, prepara en aquella Ciutat lliure una Exposició de coses de Mallorca. Cal notar que Schulz, durant la seva estada a la nostra illa, ha après el català, que parla i escriu perfectament.

EXCURSIÓ

Els socis de la "Societat Arqueològica Luliana" feren una excursió a Manacor, on visitaren la torre de Ses Puntes i la interessant collecció d'objectes prehistòrics, de mosaics i altres restes de la basílica de Son Peretó. D'allí, anaren al castell de Capdepera, visitaren el museu regional d'Artà, el poblat prehistòric de Ses Païsses i els talaiots de Sa Canova.

DISPENSARI DE PUERICULTURA

La Diputació aprova el projecte i pressupost de les obres d'instal·lació d'un Dispensari de Puericultura a l'Hospital.

CAMPIONAT DE MECANOGRAFIA

En el Campionat balear de Mecanografia, el primer premi ha correspost a la senyoreta Antònia Sales Gilet, de Palma, el treball de la qual acusà un promig de 372'28 pulsacions per minut.

NOVA POBLACIÓ

A Formentera, es pensa edificar la nova població de La Salina de tipus modern. L'Ajuntament ha publicat ja els edictes d'expropiació dels terrenys i l'arquitecte ha fet els plans.

LA COLLITA DE L'OLI

Acabades ja la recol·lecció d'oliva i l'extracció d'oli a Sóller, s'ha comprovat que la collita d'enguany és la millor i més abundant que es recorda en dos segles enrera.

La Redacció solament es fa solidària dels treballs que no porten signatura. Dels articles signats en són responsables llurs autors.

LA NOSTRA TERRA

DIRECTOR:
ANTONI SALVÀ I RIPOLL

ADMINISTRADOR:
JOAN I. VALENTÍ I MARROIG

Redacció i Administració: *Palacio*, 40, baixos.—Ciutat de Mallorca

Preus de subscripció: Any, 12 ptes.—Trimestre, 3 ptes.—Número solt, 1'25 ptes.

ESTAMPA D'EN FRANCESC SOLER.—SANT FRANCESC, 2 I 4.—PALMA DE MALLORCA